MASZYNY I URZĄDZENIA TECHNOLOGICZNE

Obróbka plastyczna – prasowanie izostatyczne - odlewnictwo

Prof. dr hab. inż. Józef Gawlik
Katedra Inżynierii Procesów Produkcyjnych
tel. 12 374 32 46, kom. 607 318 655; bud. 6C - pok.3.15
e-mail: jozef.gawlik@pk.edu.pl

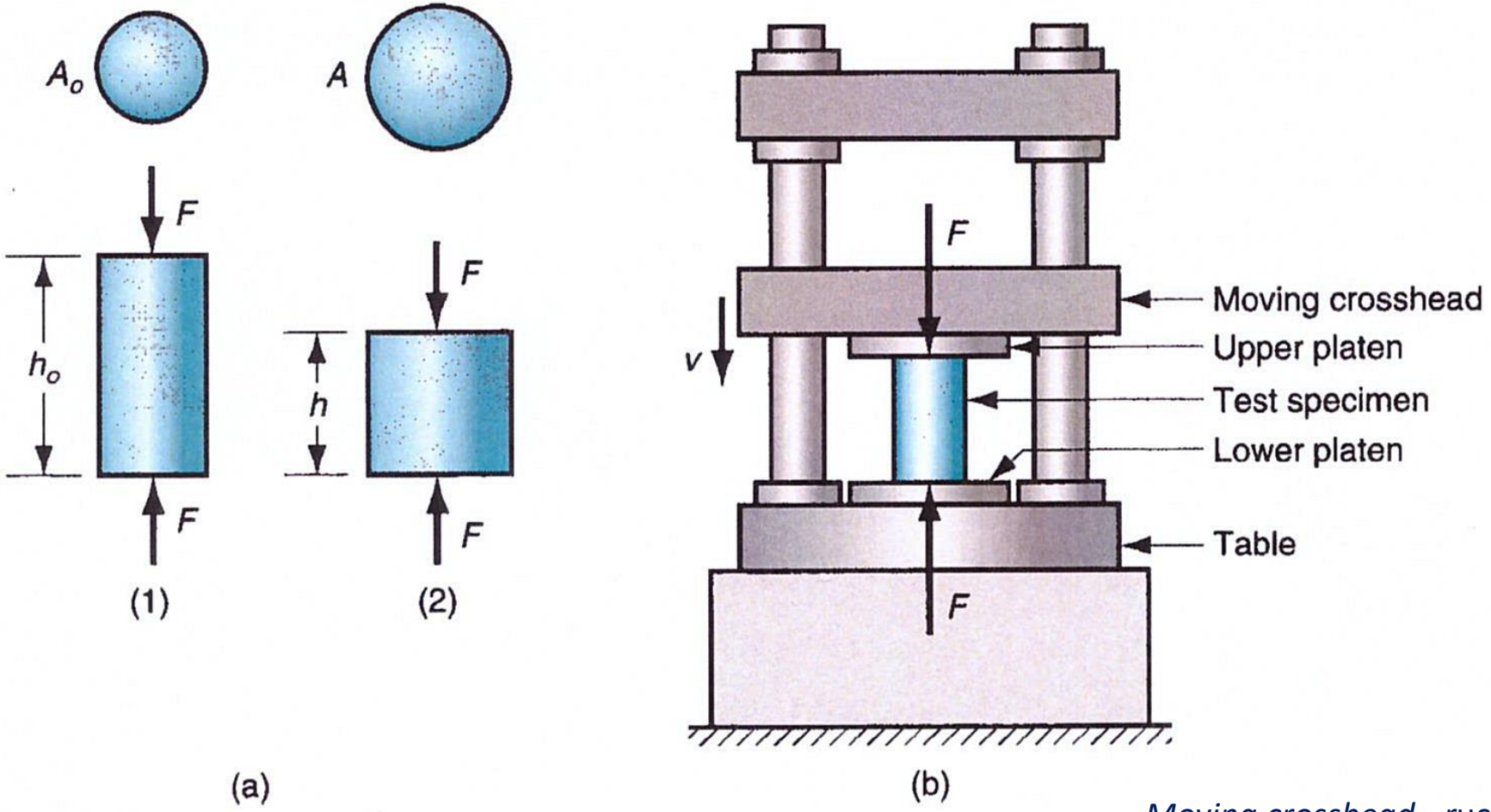

Prasa - Próba ściskania [27]

Moving crosshead - ruchoma szyna (trawersa);
Upper platen - górna płyta;
Test specimen - próbka do badań;
Lower platen – dolna płyta;
Table - stół

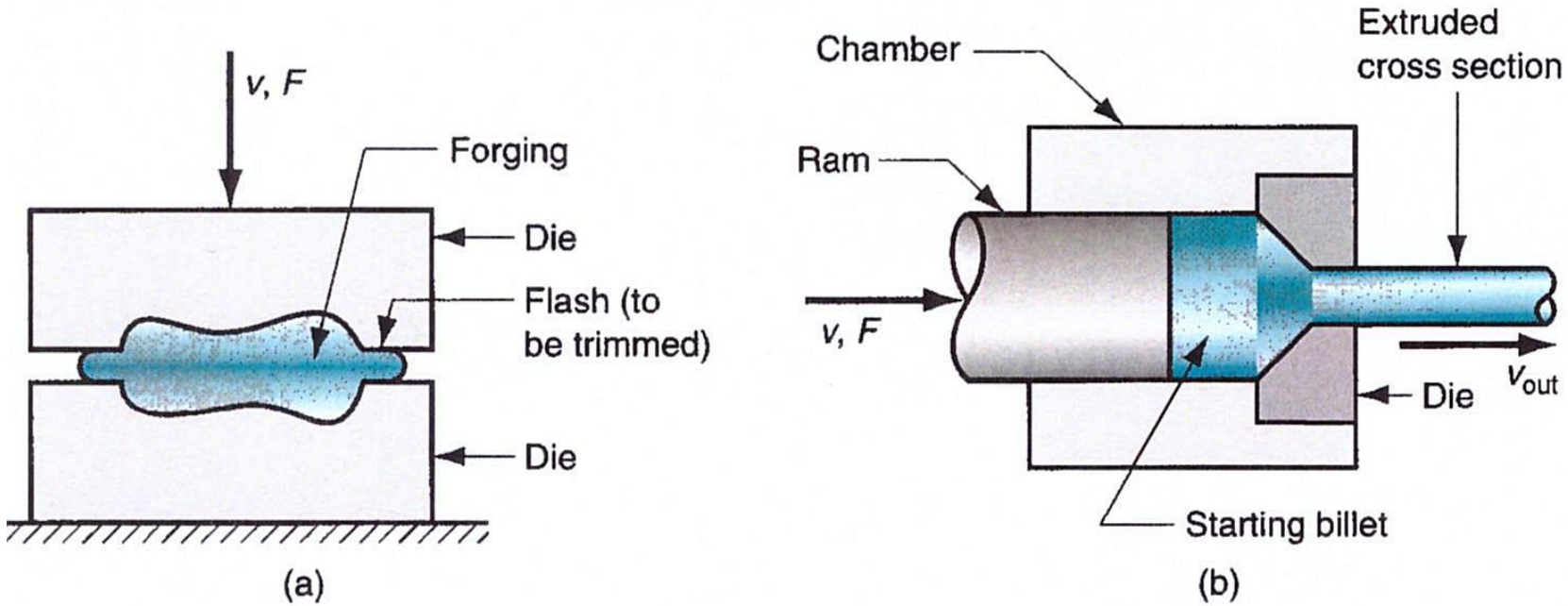

Przykłady procesów odkształcania [27]: (a) kucie, w którym dwie połówki matrycy ściskają obrabiany przedmiot, powodując, że przyjmuje on kształt wnęki matrycy; (b) wyciskanie, w którym kęs jest zmuszany do przepływu przez kryzę matrycy, przyjmując w ten sposób kształt przekroju poprzecznego kryzy.

Forging – kucie
Die – matryca
Flash - wypływka (*to be trimmed*) – (do odcięcia)
Chamber – komora
Ram – półfabrykat
Extruded cross section – wyciskany kształtownik
Starting billet - kęs wyjściowy

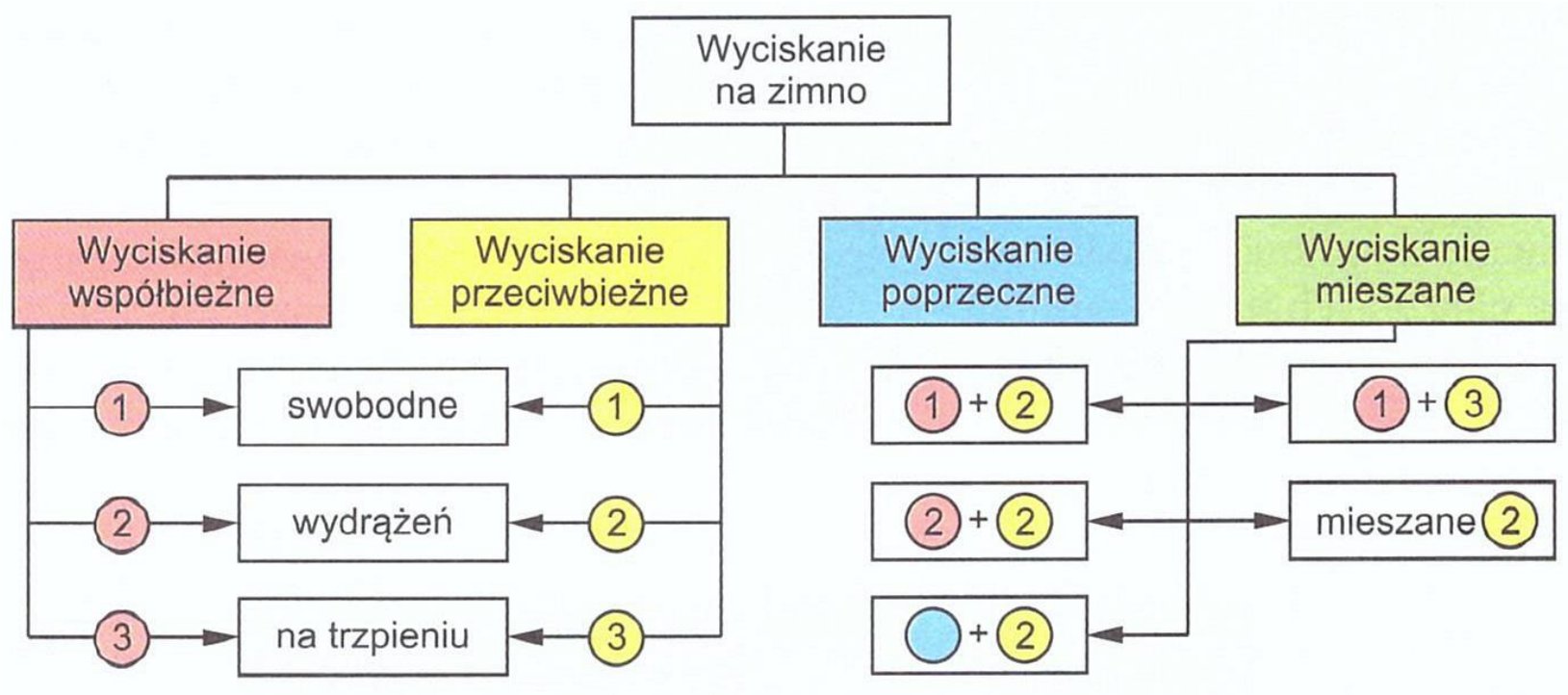

Odmiany wyciskania na zimno [14]

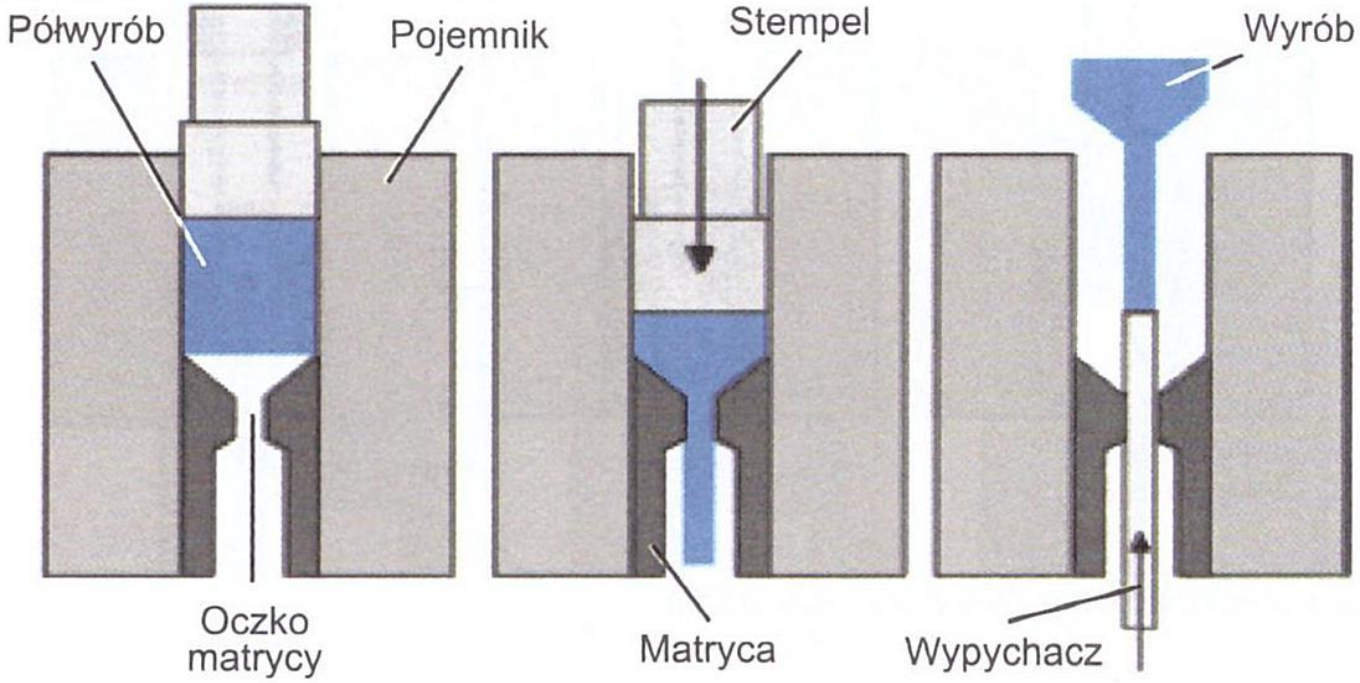

Zasada wyciskania współbieżnego swobodnego [14]

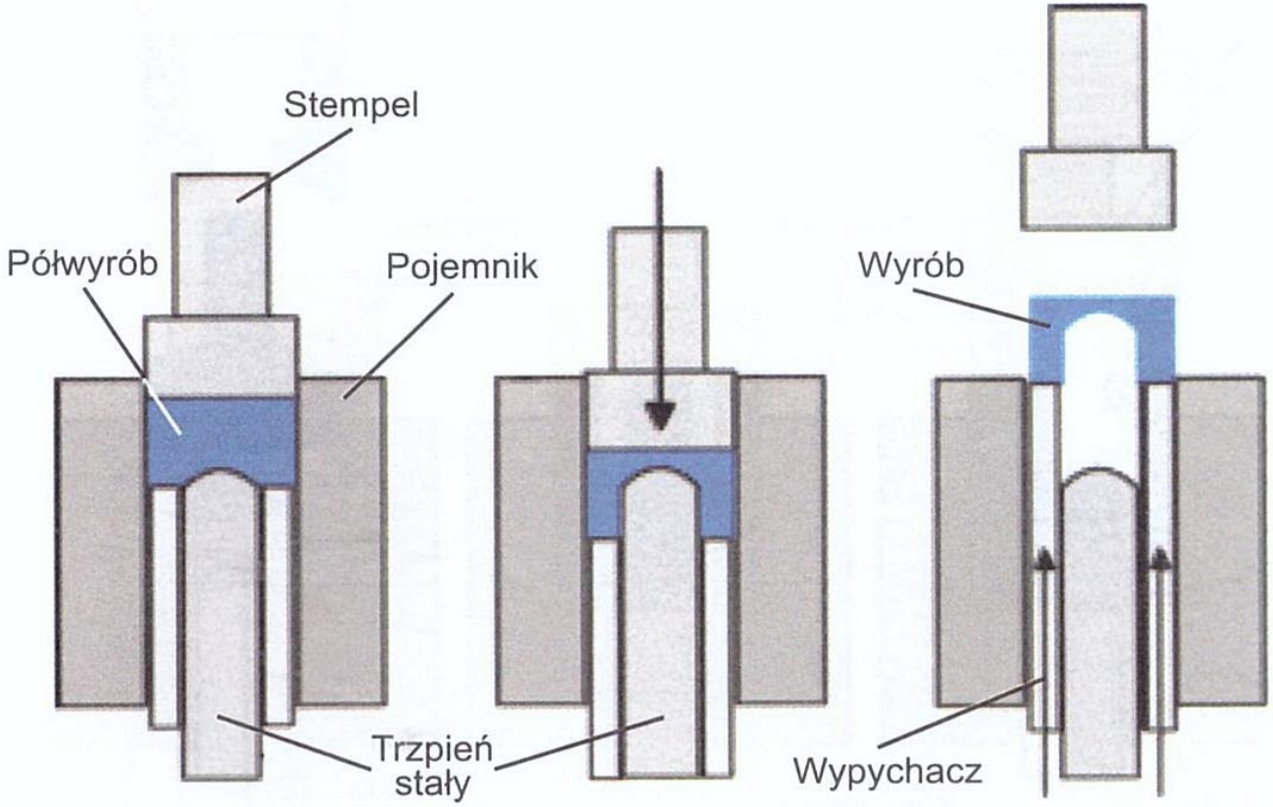

Zasada wyciskania współbieżnego na trzpieniu [14]

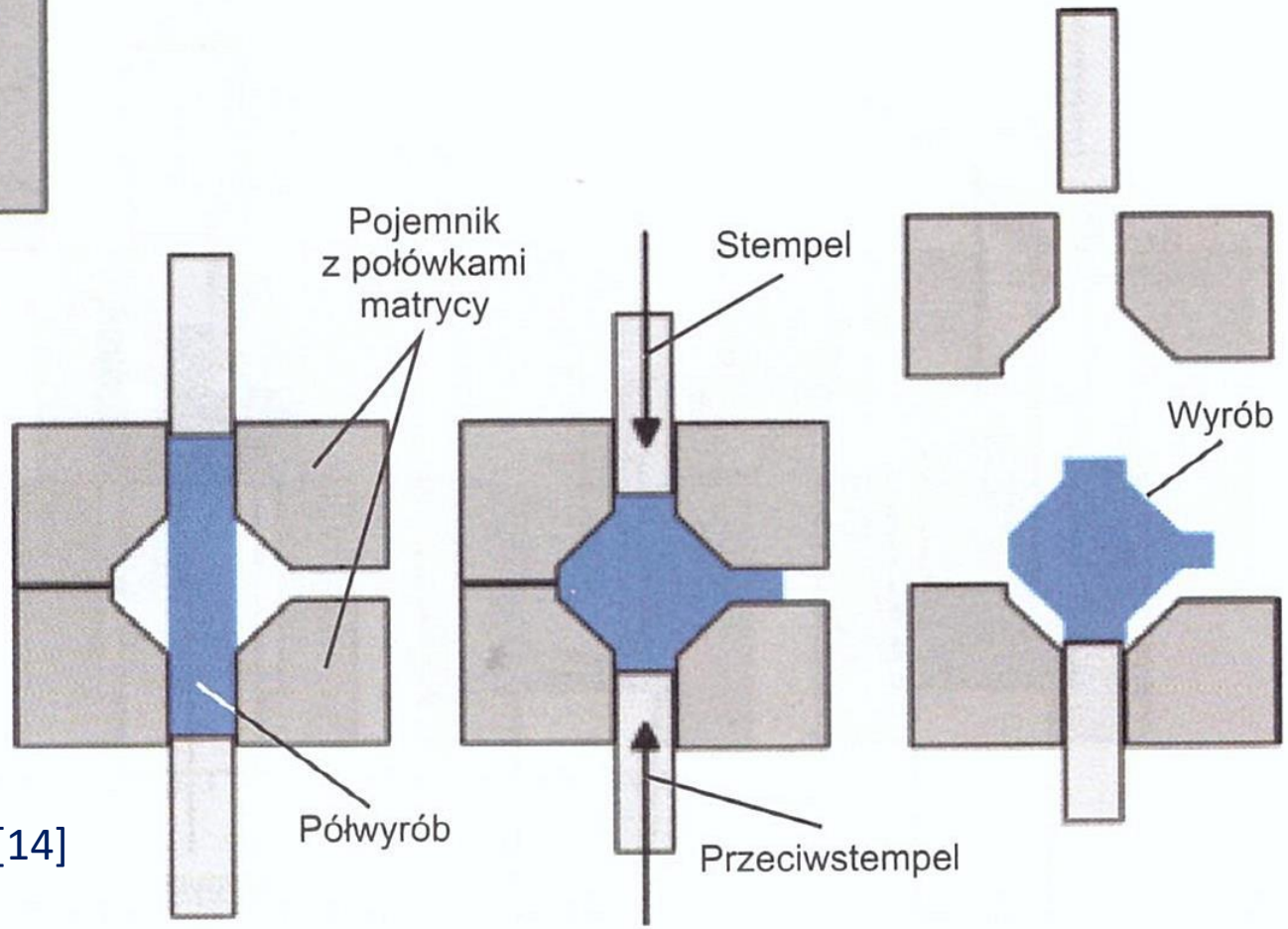

Zasada wyciskania poprzecznego [14]

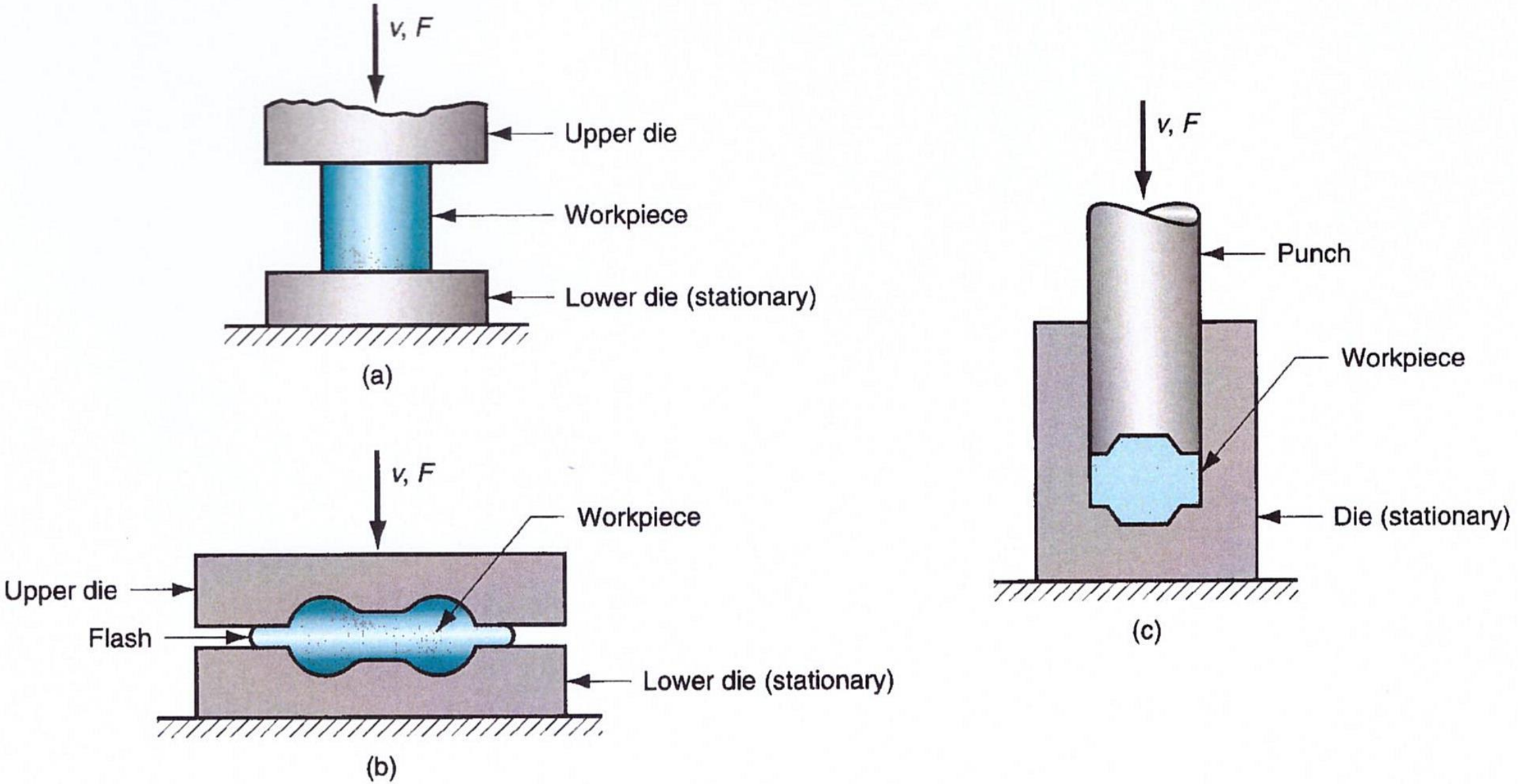

Trzy rodzaje operacji kucia matrycowego [27]: (a) kucie matrycowe swobodne; (b) kucie matrycowe kształtowe; (c) kucie matrycowe kształtowe w matrycy zamkniętej

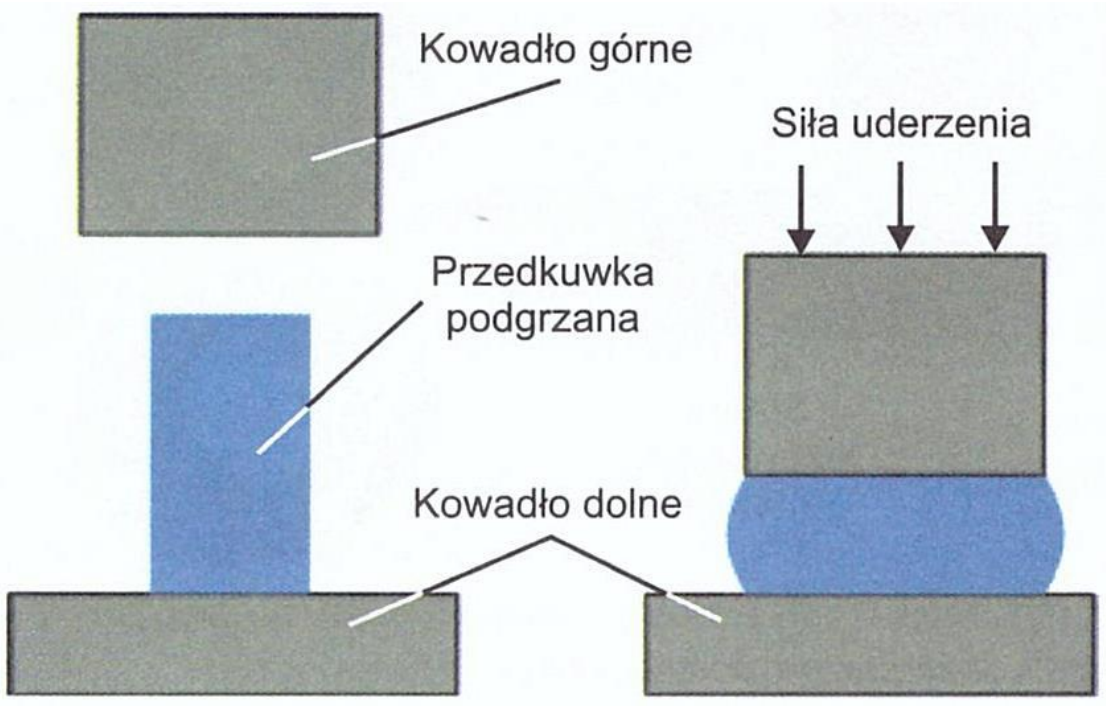

Zasada kucia swobodnego [14]

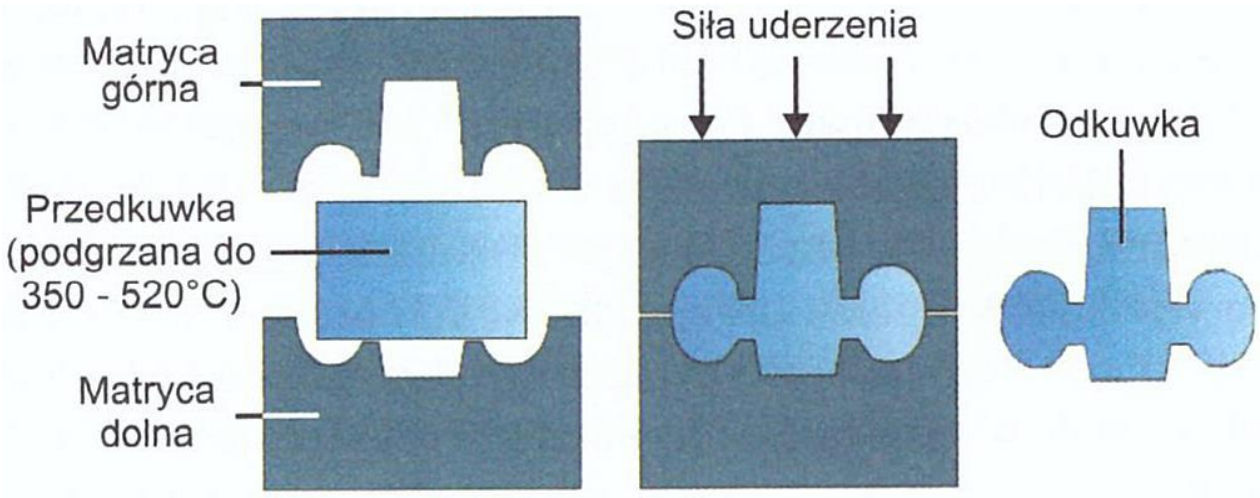

Zasada kucia w w matrycy zamkniętej

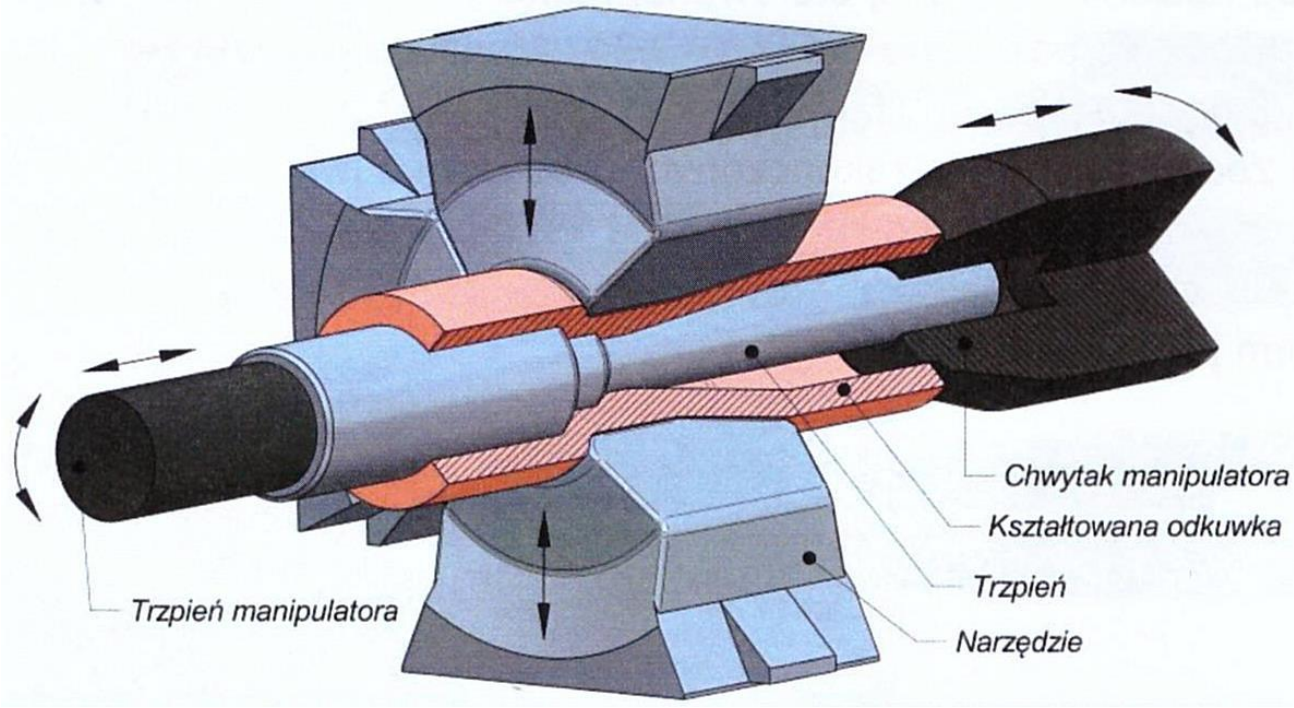

Kucie w kowarce z narzędziami stacjonarnymi – schemat procesu [22]

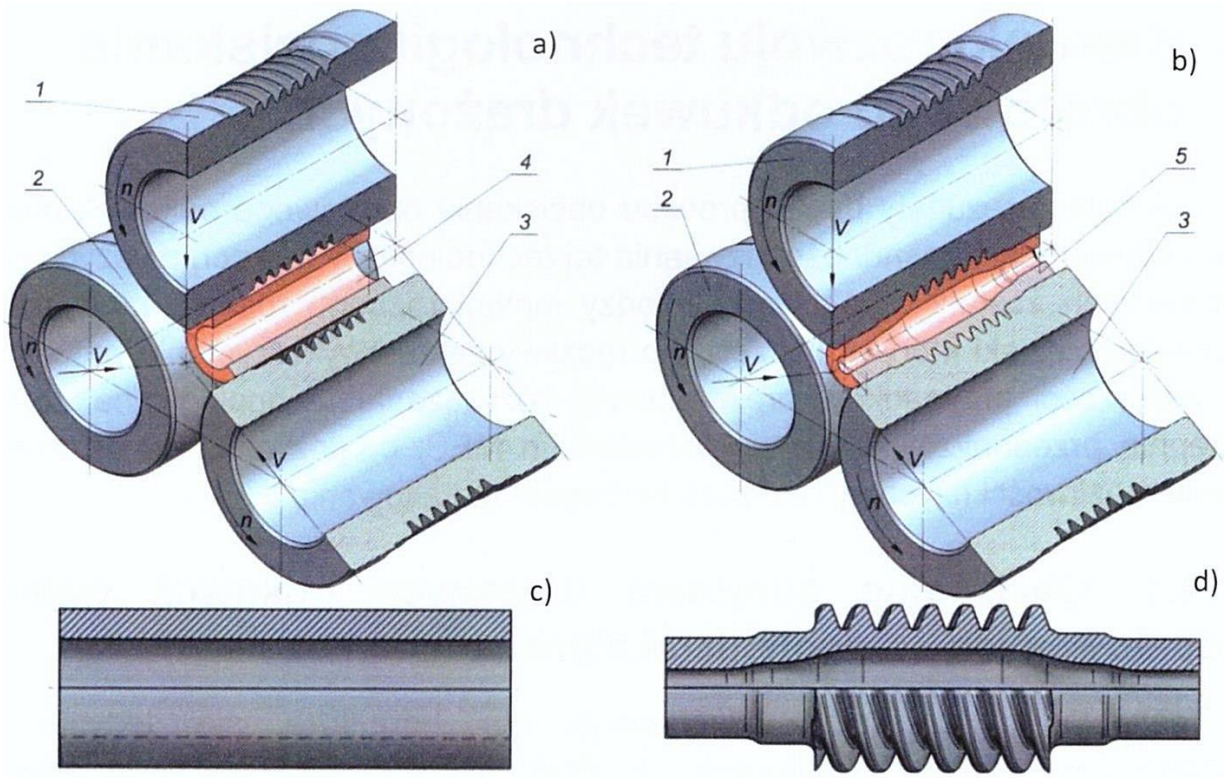

Kucie w kowarce z narzędziami stacjonarnymi [22]: a) początek procesu; b) koniec procesu; c) wsad; d) wyrób

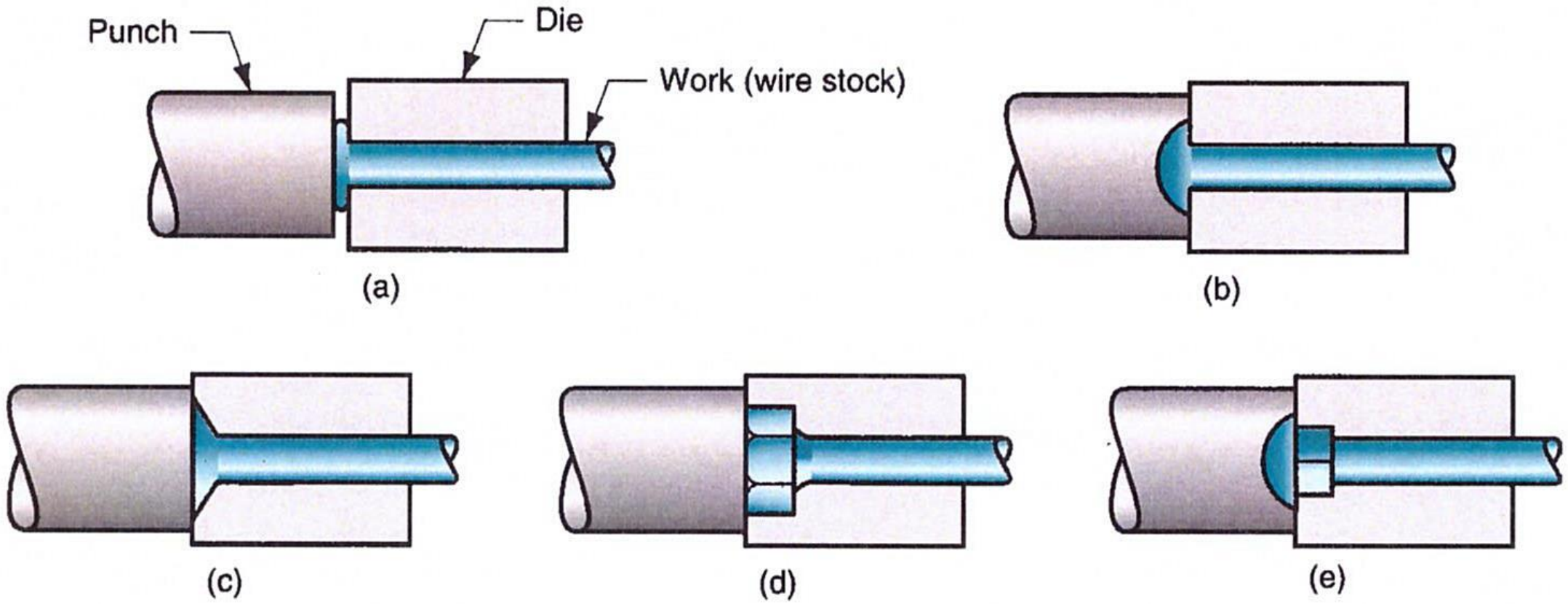

Przykłady operacji kucia [27]: (a) główkowanie gwoździa przy użyciu matryc otwartych, (b) łeb okrągły uformowany przez stempel, (c) i (d) łby uformowane przez matrycę oraz (e) łeb śruby uformowany przez stempel i matrycę.

a)

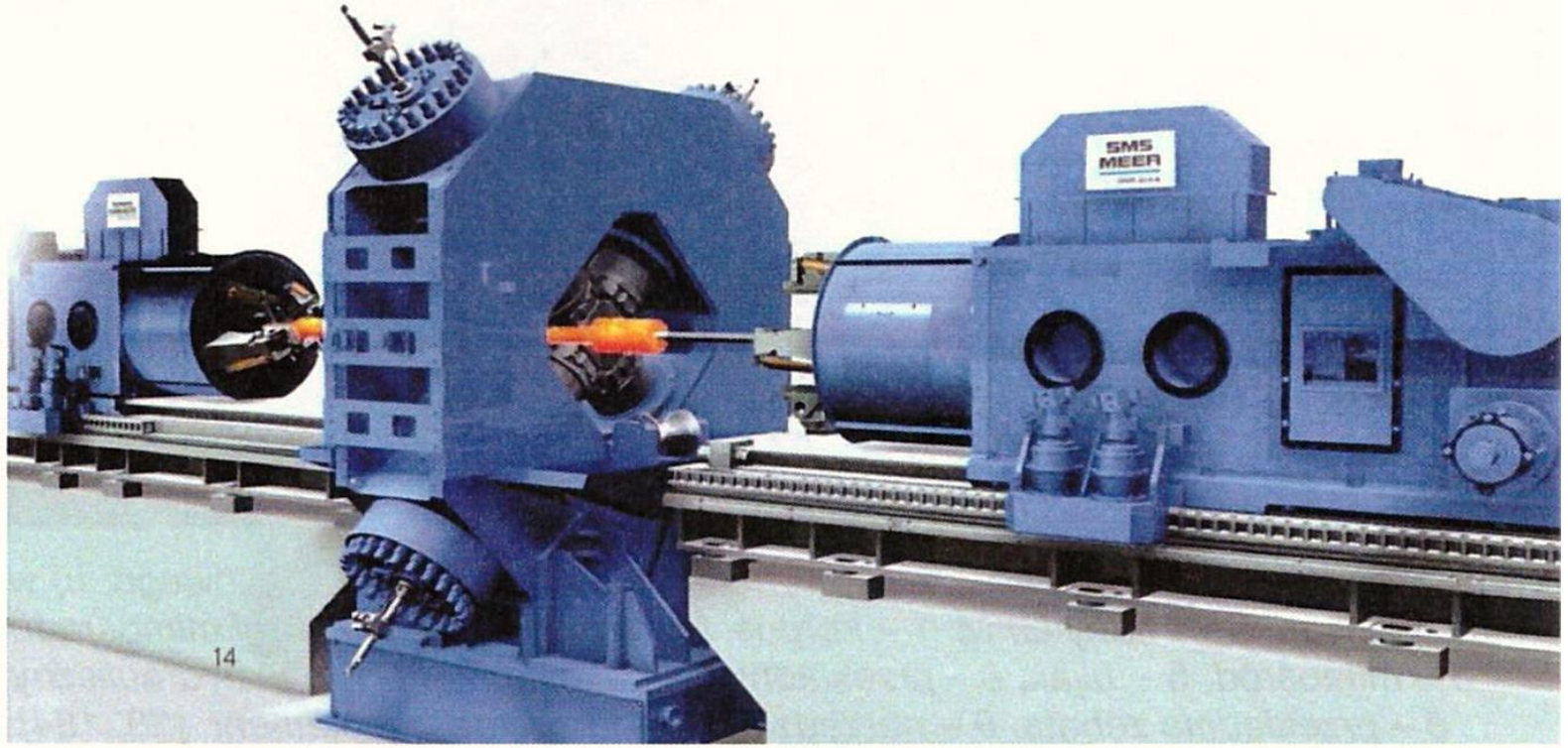

b)

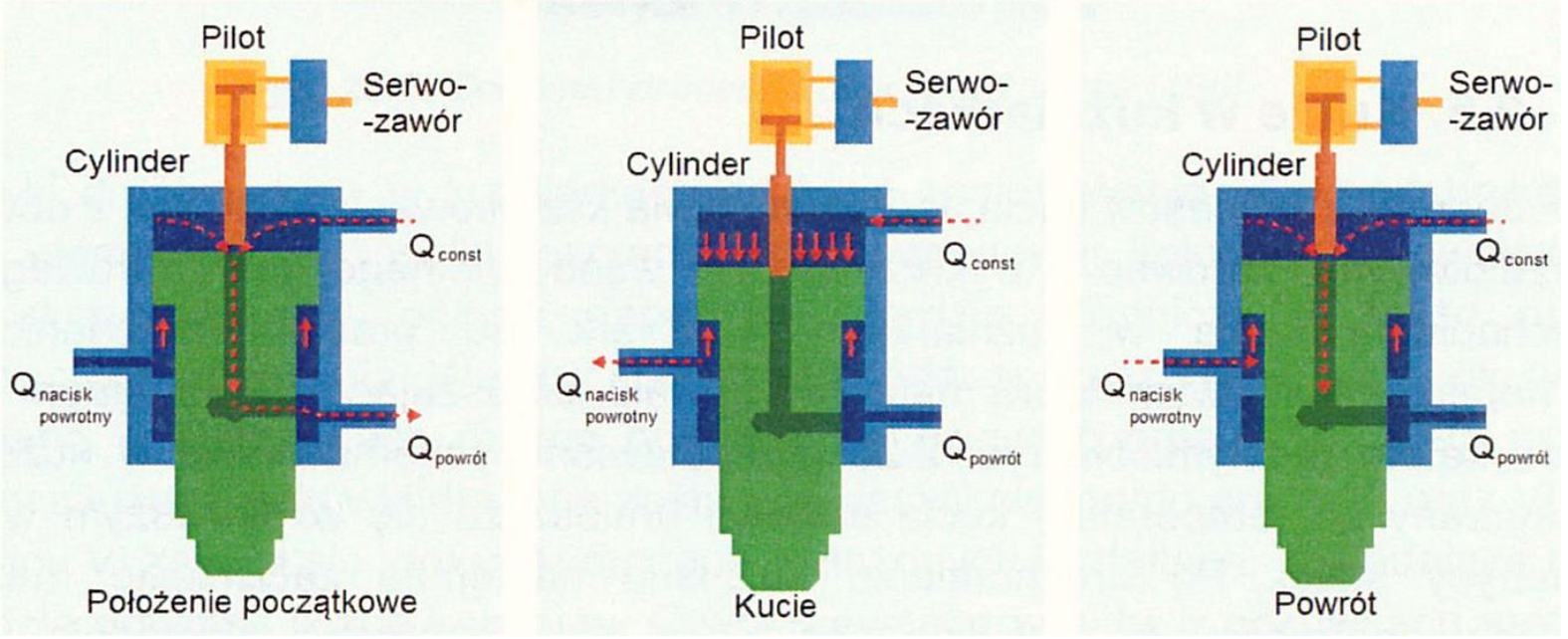

Kowarka o napędzie hydraulicznym oraz układ sterowania przepływem cieczy w cylindrach hydraulicznych [22]

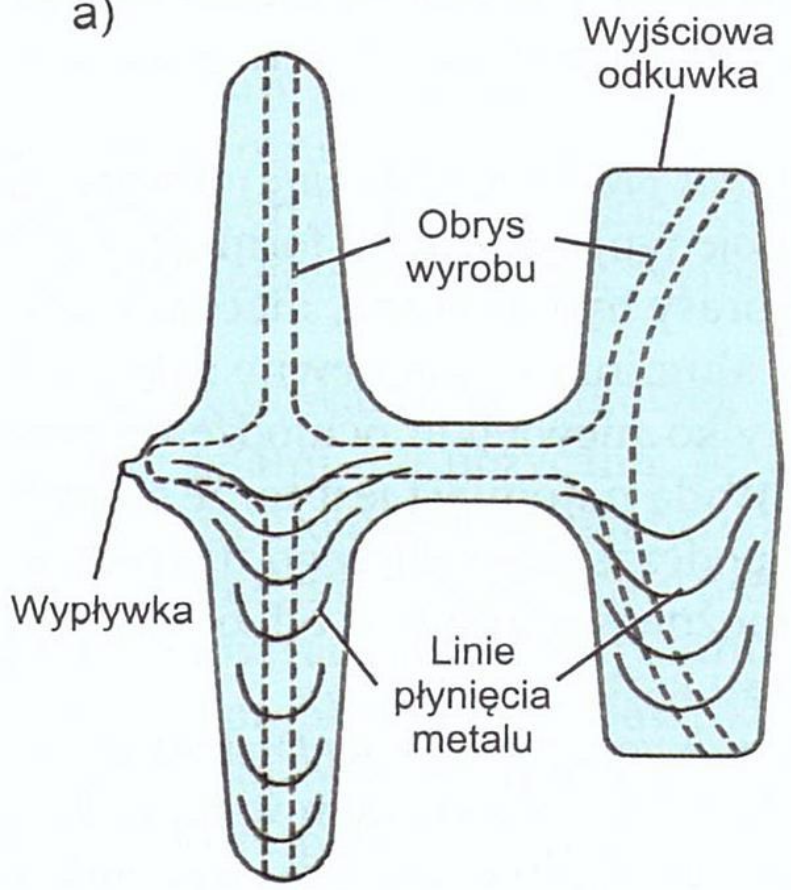

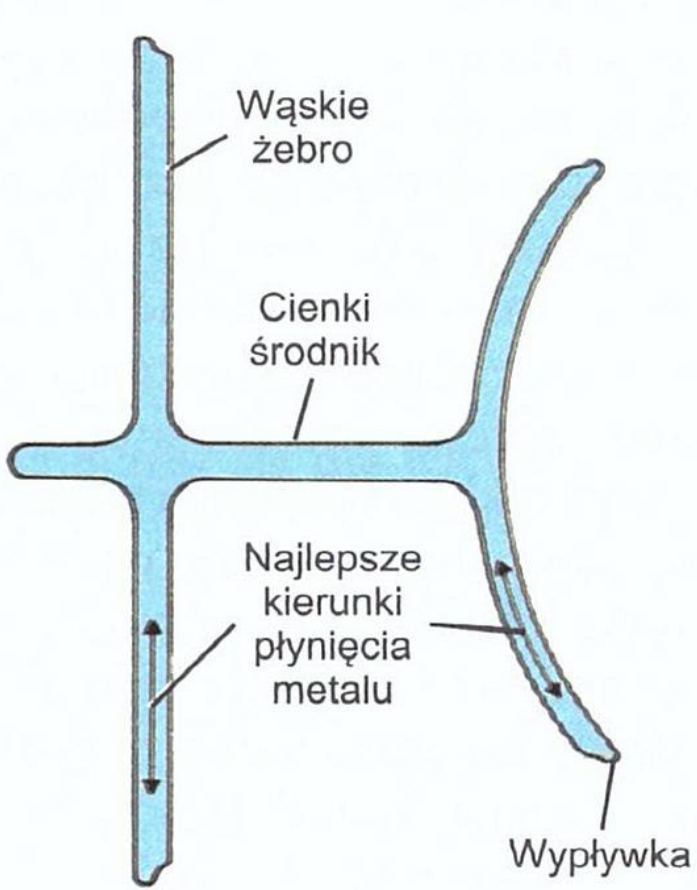

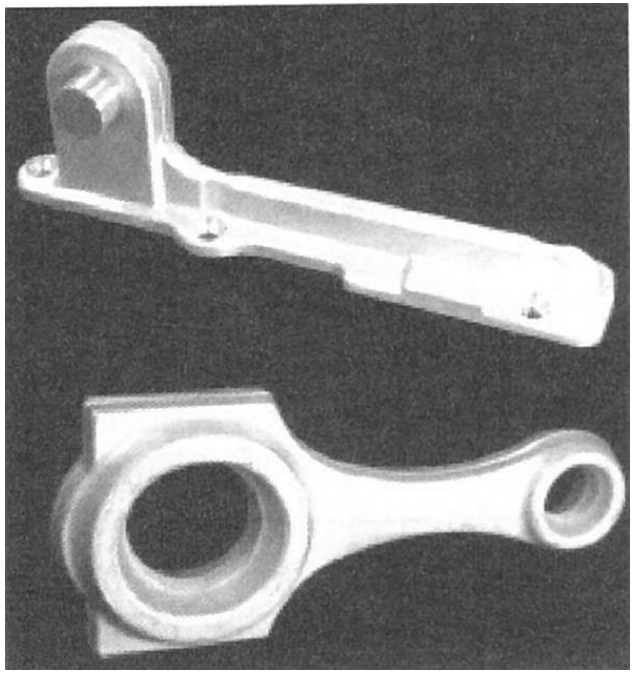

Przykłady wyrobów kutych matrycowo

Porównanie odkuwek wykonanych przez [14]: a) kucie konwencjonalne, b) kucie precyzyjne

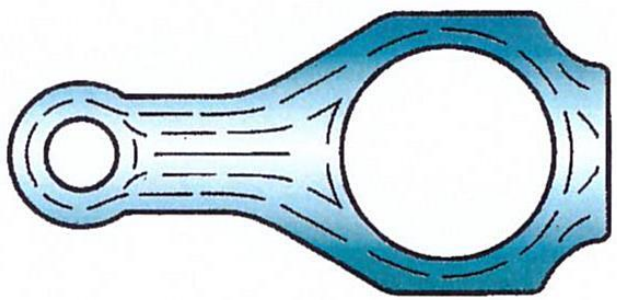

(a)

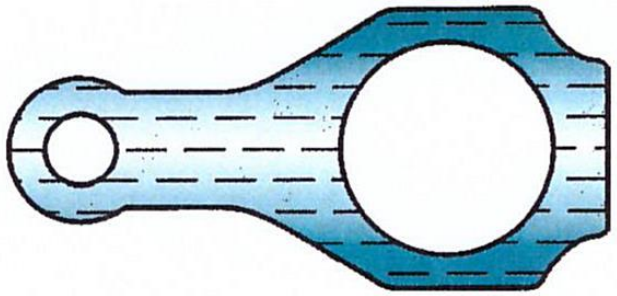

(b)

w fazie początkowej stop pozostaje w stanie ciekło-stałym (tiksotropowym)

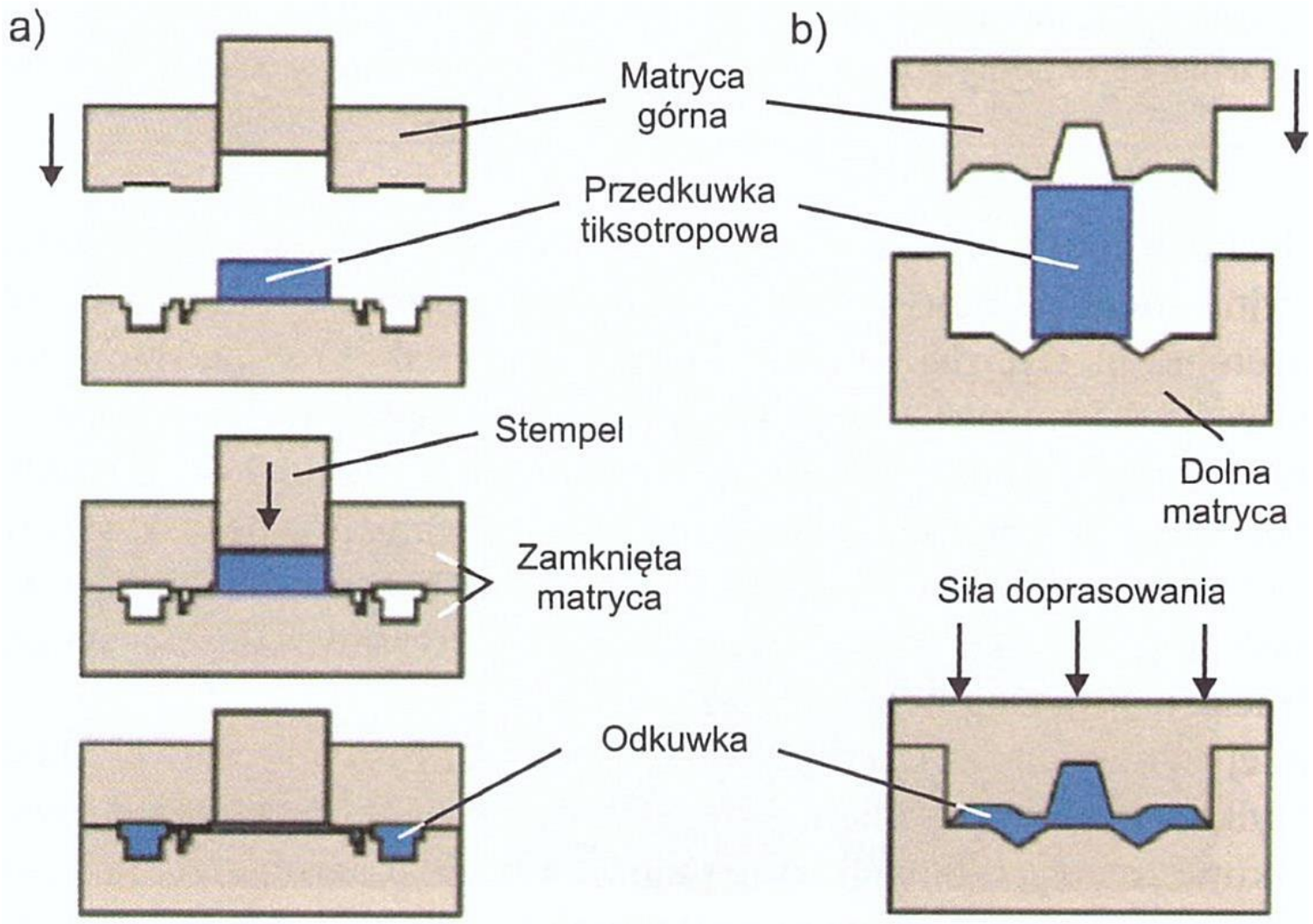

Zasada matrycowego kucia tiksotropowego [14]: a) z naciskiem stempla, b) z naciskiem matrycy górnej

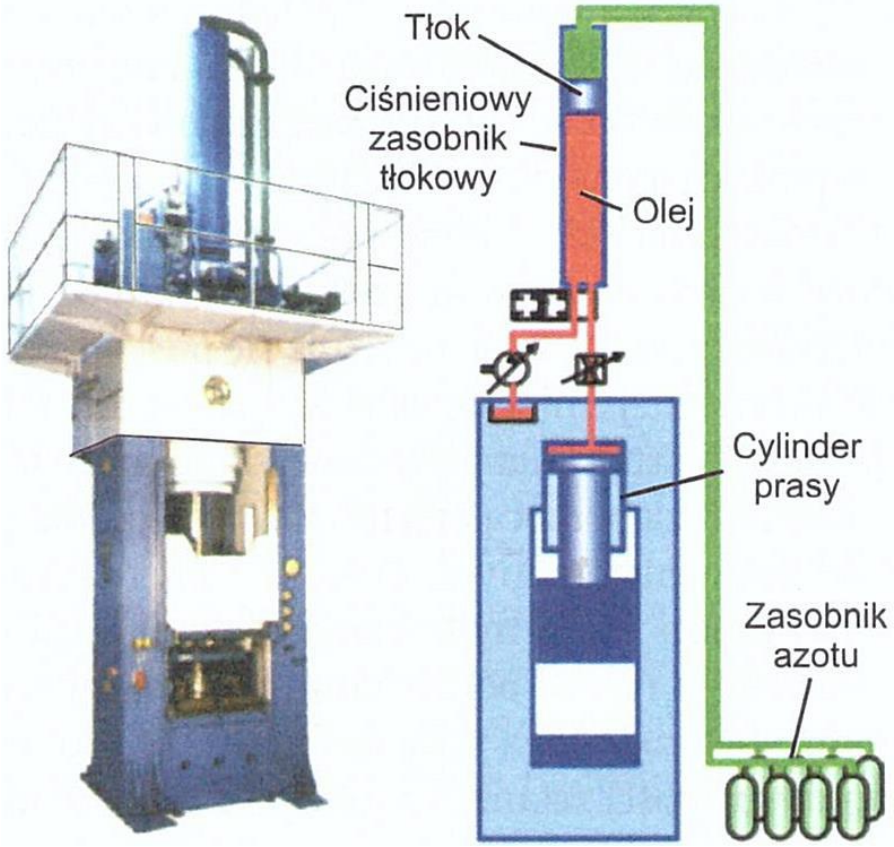

Prasa hydrauliczna do kucia tiksotropowego [14]

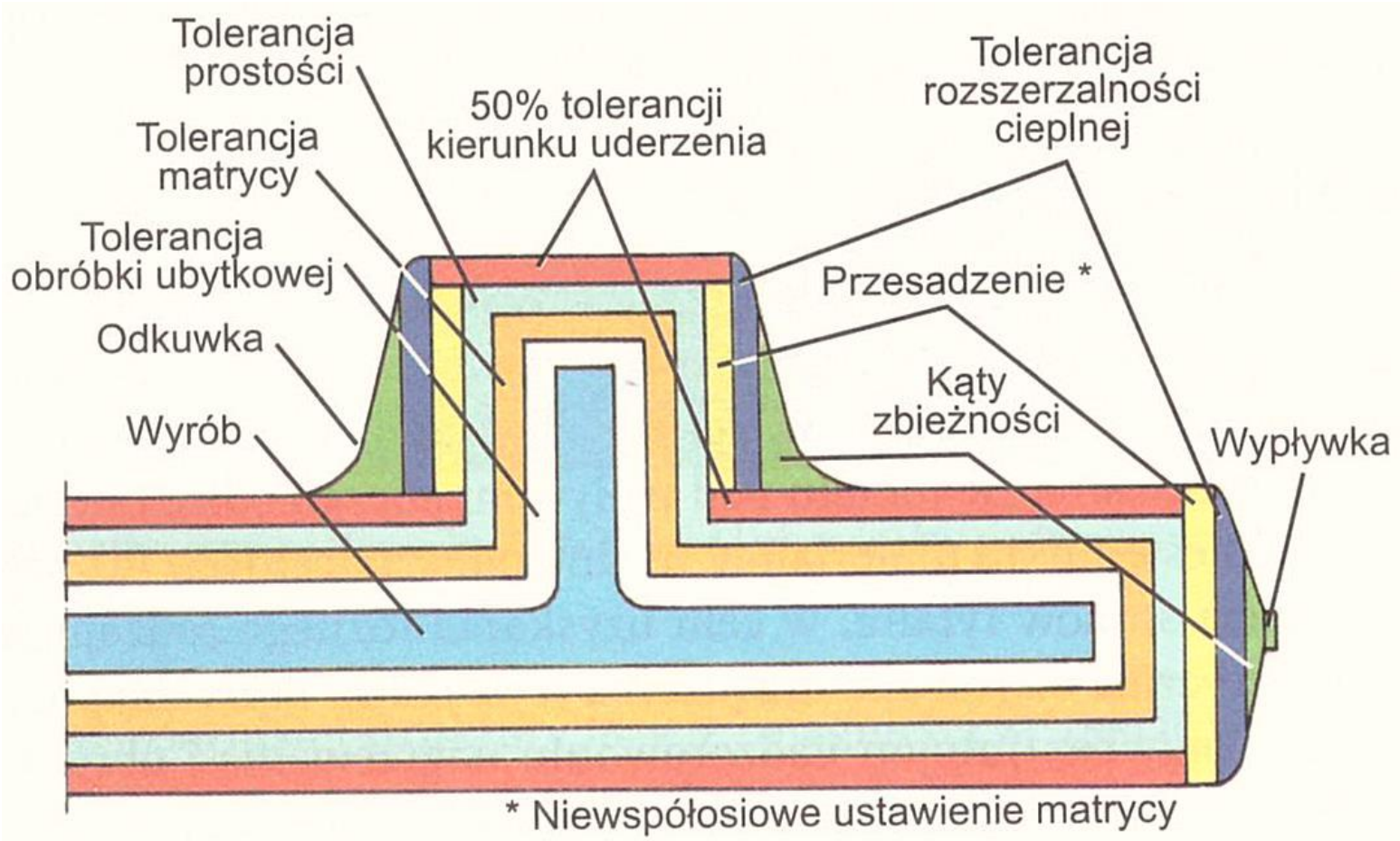

Typowe tolerancje dla odkuwek [14]

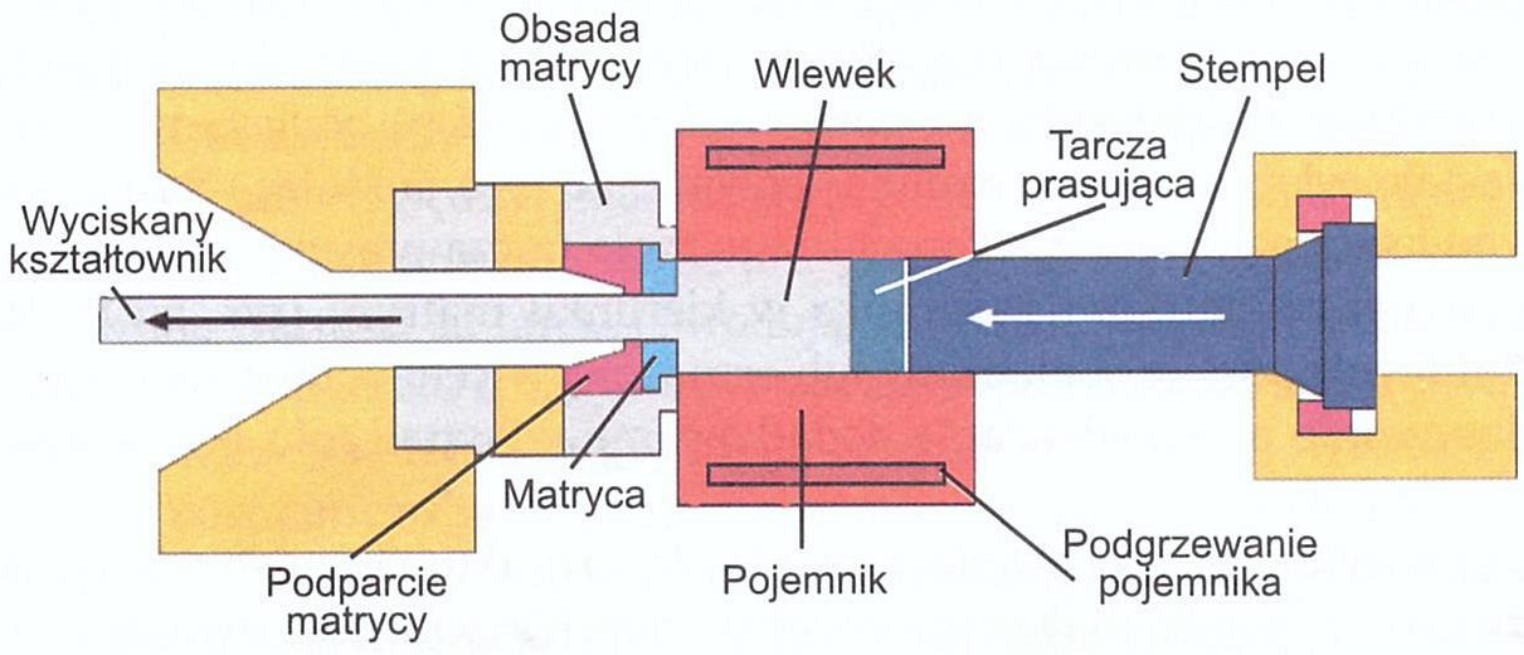

Schemat urządzenia do wyciskania na gorąco [14]

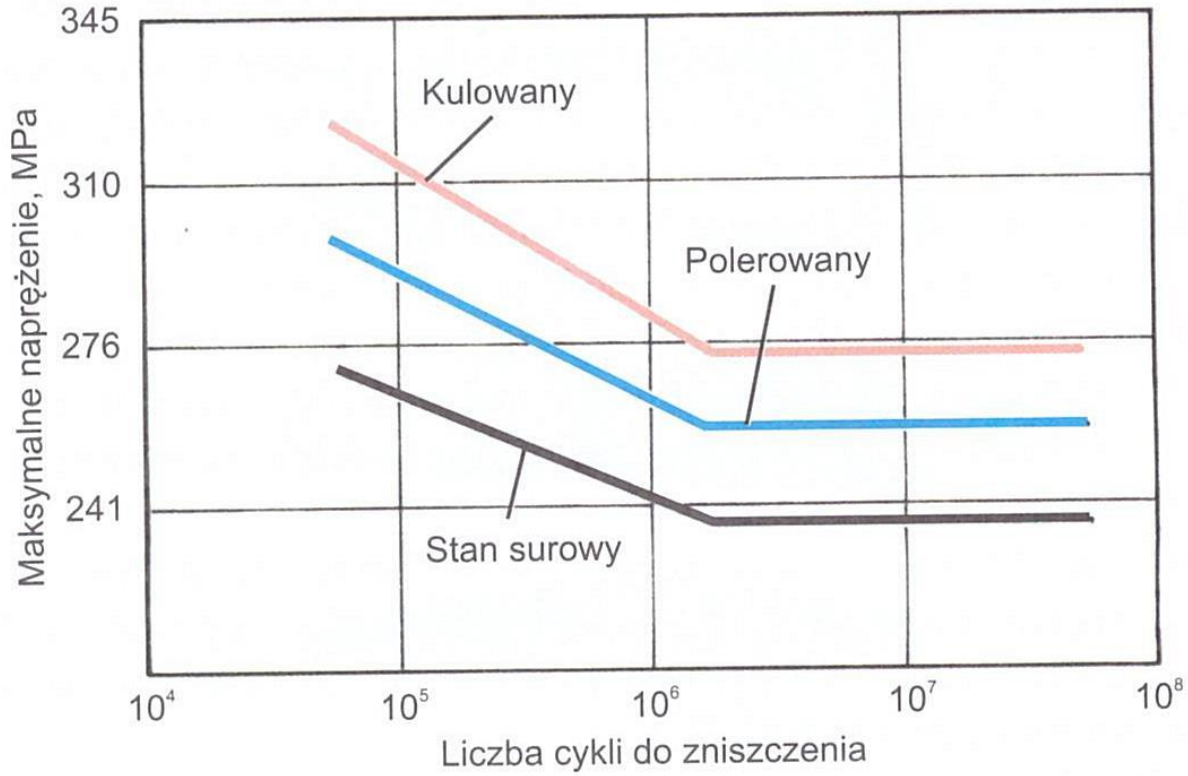

Porównanie wytrzymałości zmęczeniowej korbowodu ze stopu tytanu Ti6Al4V [14]

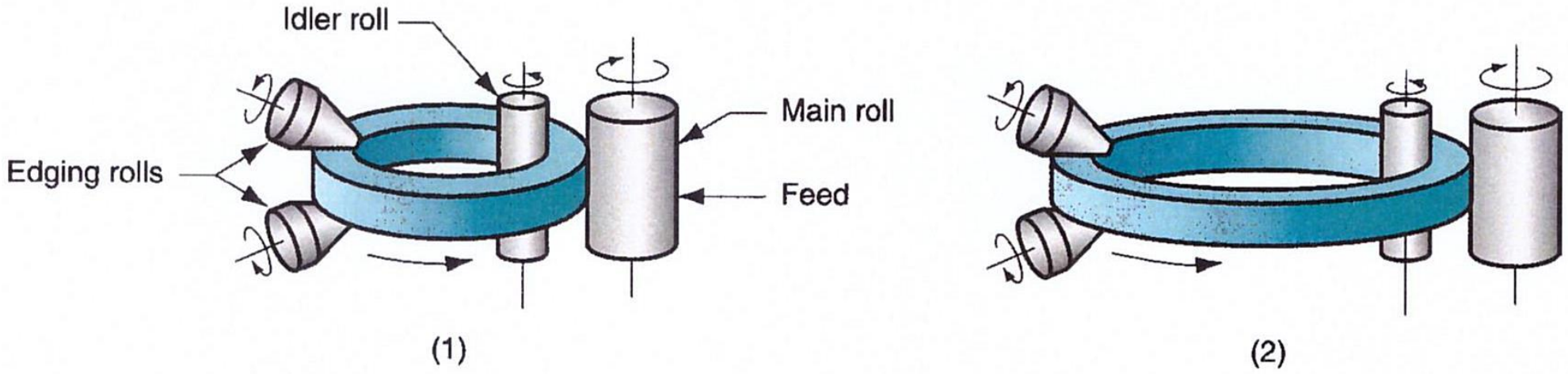

Walcowanie pierścieni stosowane w celu zmniejszenia grubości ścianki i zwiększenia średnicy pierścienia 27]: (1) rozpoczęcie i (2) zakończenie procesu.

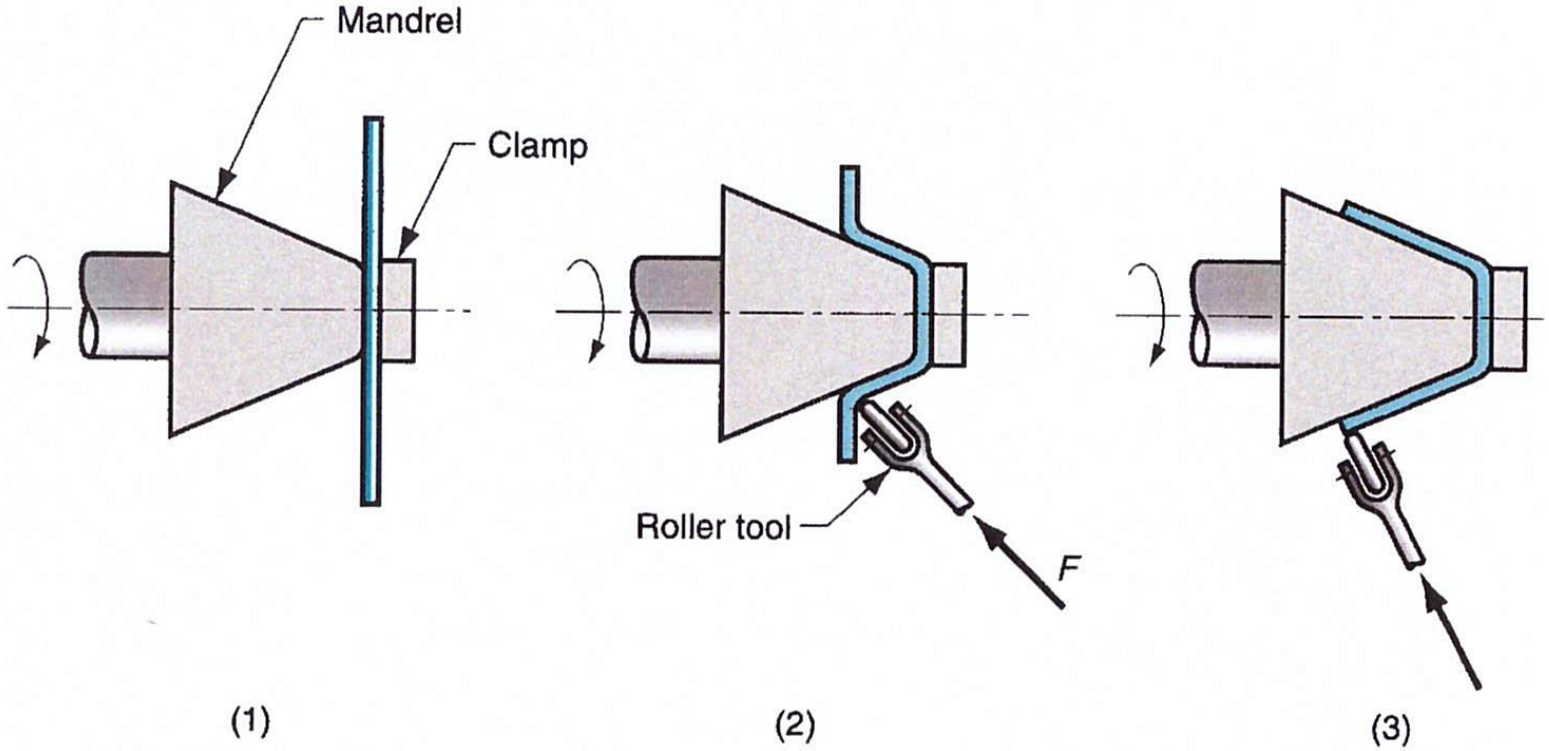

Edging rolls - rolki walcujące
Idler roll - rolka zwrotna
Main roll - wałek główny
Feed - posuw

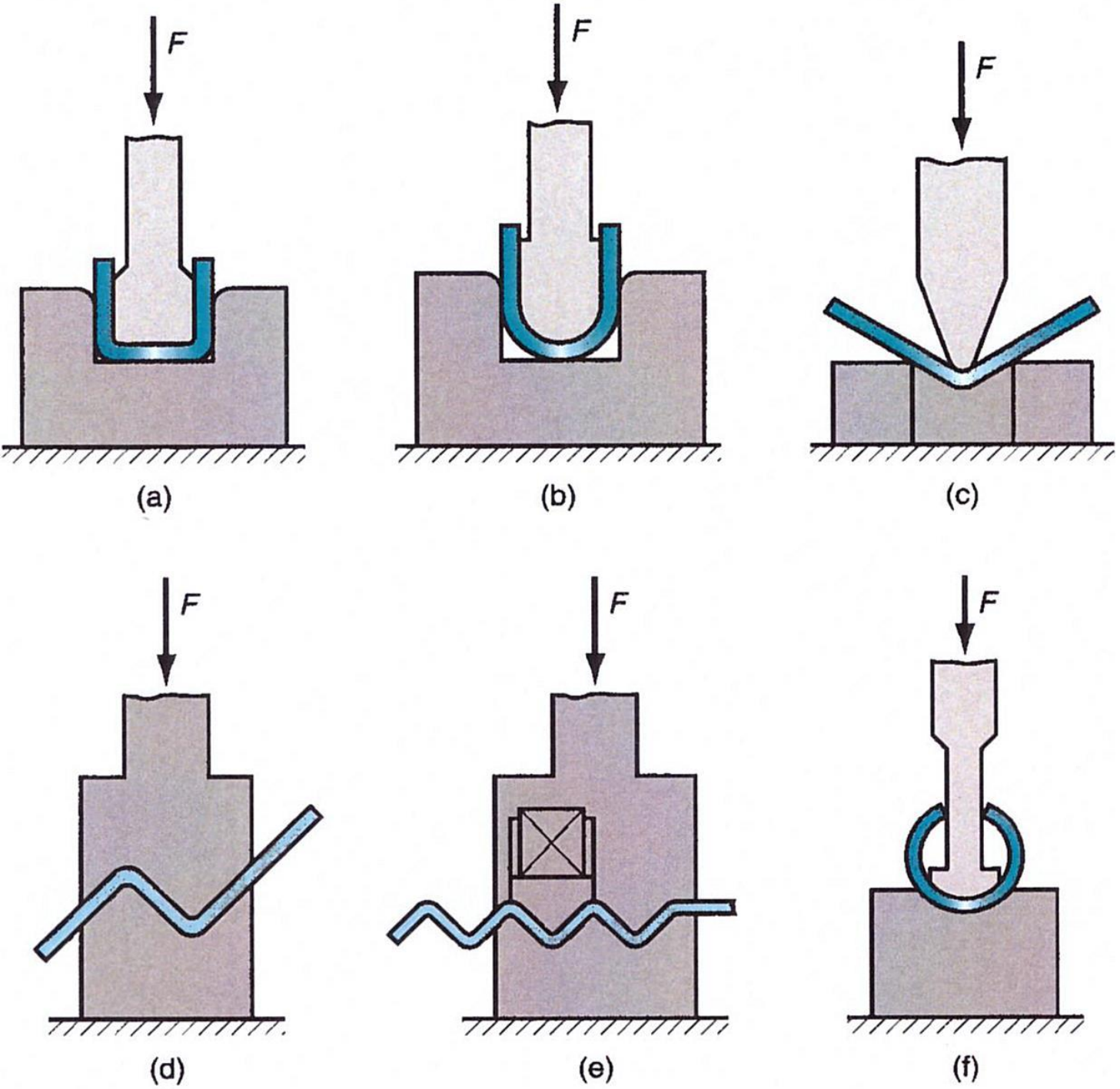

Operacje gięcia [27]: (a) gięcie kanałowe, (b) gięcie U-kształtu (c) gięcie pneumatyczne, (d) gięcie offsetowe, (e) falistość, (f) formowanie rur.
F -przyłożona siła.

Drive - napęd
Frame – korpus
Flywheel – koło zamachowe
Ram - suwak
Bolster plate – płyta stołu prasy
Bed - łoże

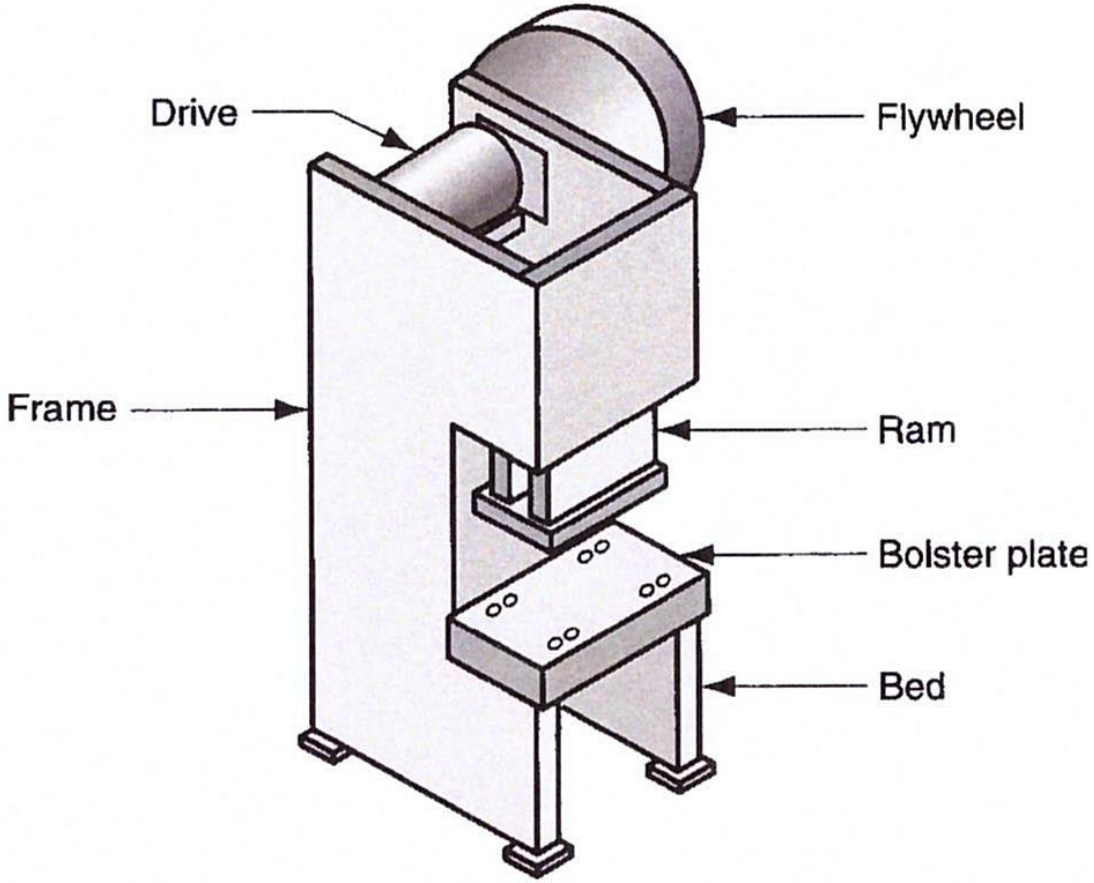

Elementy składowe typowej prasy z napędem mechanicznym [27]

Części składowe stempla i matrycy do operacji wykrawania [27].

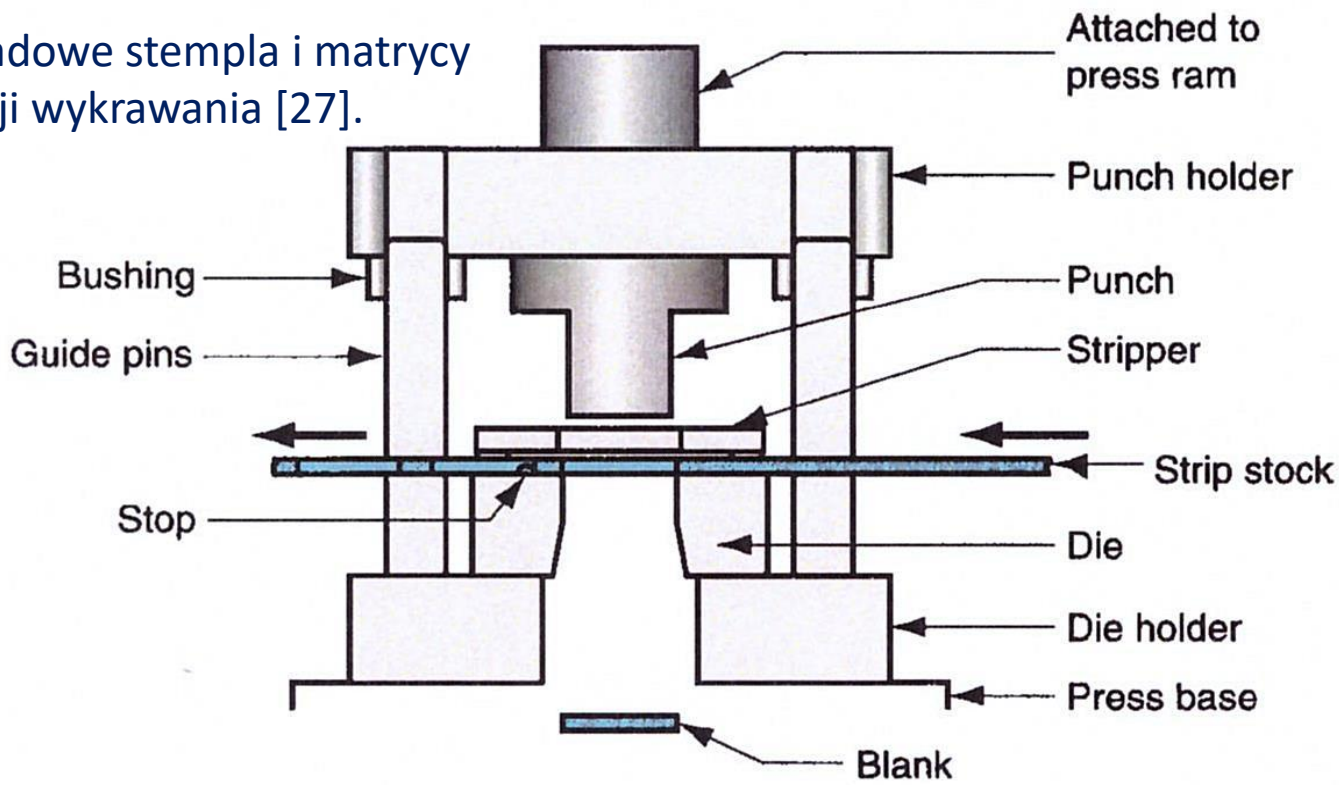

Bushing - tuleja
Guide pins - sworznie prowadzące
Stop - ogranicznik
Attached to press ram – siłownik prasy
Punch holder – płyta (uchwyt) stempla
Punch - stempel
Stripper - spychacz
Strip stock – taśma (wycinany materiał)
Die - matryca
Die holder - uchwyt matrycy
Press base – podstawa (korpus) prasy
Blank - wykrój

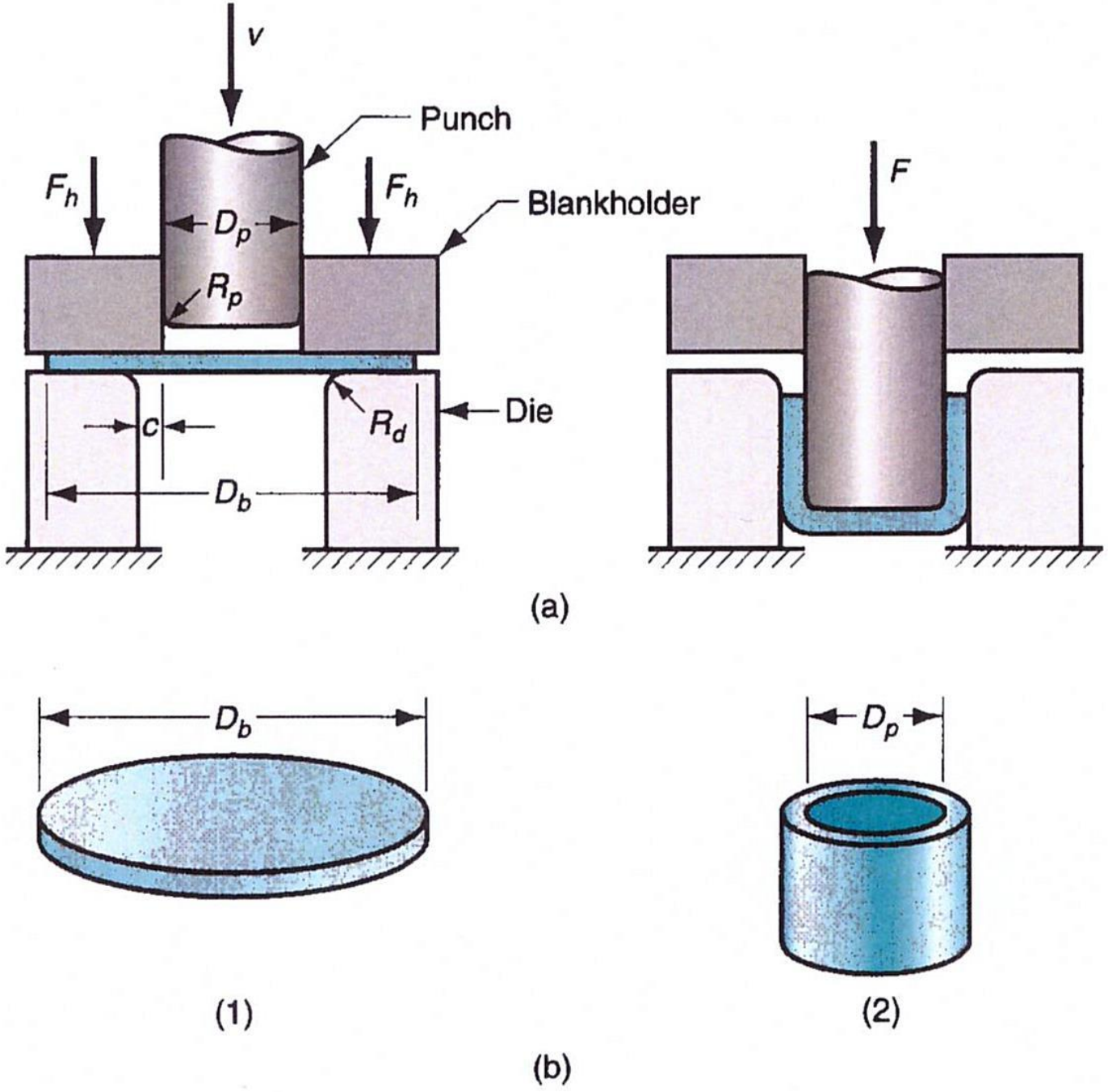

Formowanie wyrobu przez wytłaczanie [27]:
(a) Rysunek części w kształcie kielicha: (1) początek operacji przed zetknięciem się stempla z przedmiotem; (2) koniec skoku;
(b) odpowiadająca mu część obrabiana: (1) półfabrykat wyjściowy, (2) wykonany wyrób.

Oznaczenia: c – prześwit, Db - średnica półwyrobu
Dp - średnica stempla, Rd - promień naroża matrycy,
Rp - promień naroża stempla, F - siła ciągnienia,
Fh - siła docisku.

Punch – stempel
Blankholder – płyta dociskowa

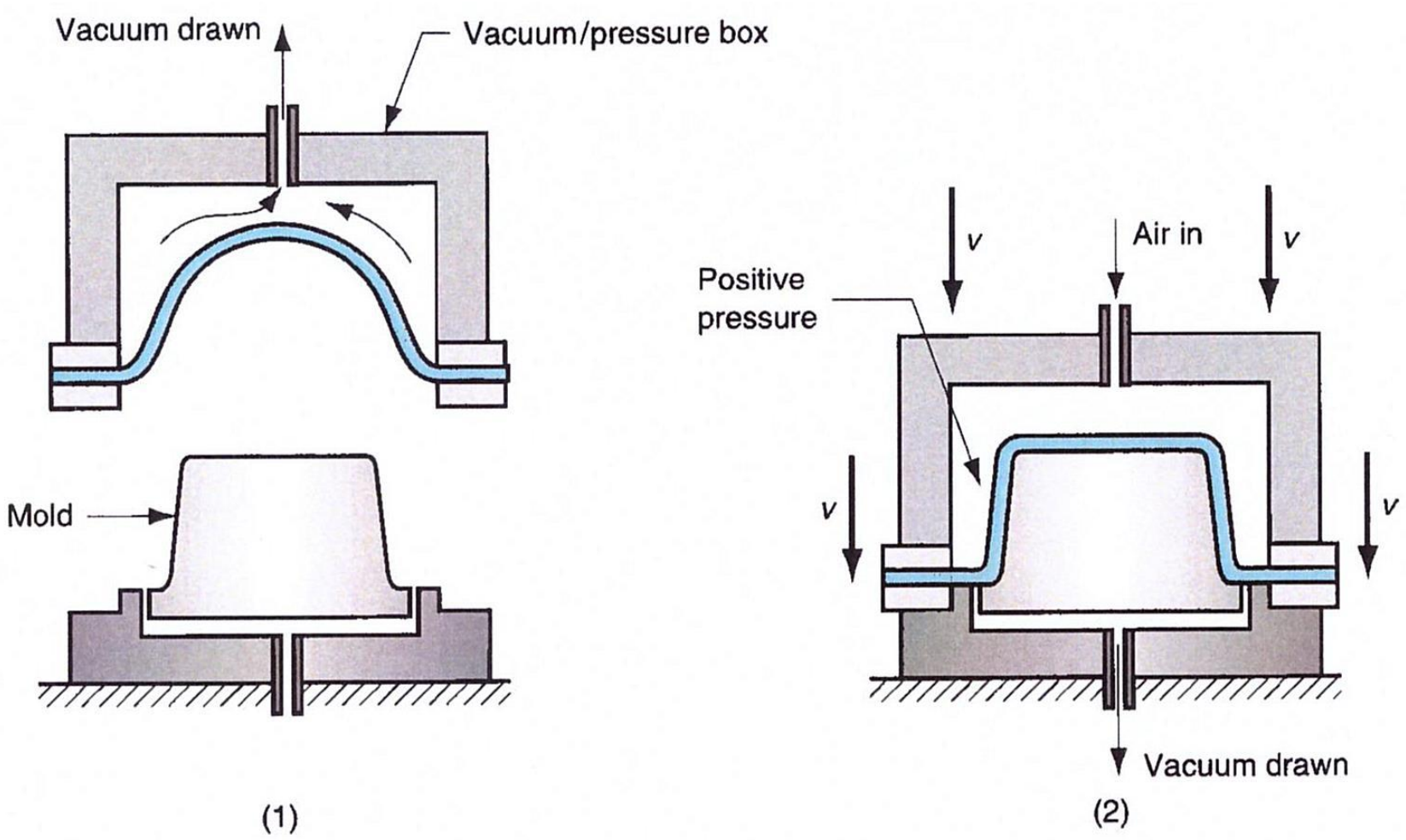

Ciśnieniowe formowanie [27]:

(1) wstępne, podciśnieniowe kształtowanie arkusza

(2) formowanie części ciśnieniem wywieranym w zamkniętej komorze (2).

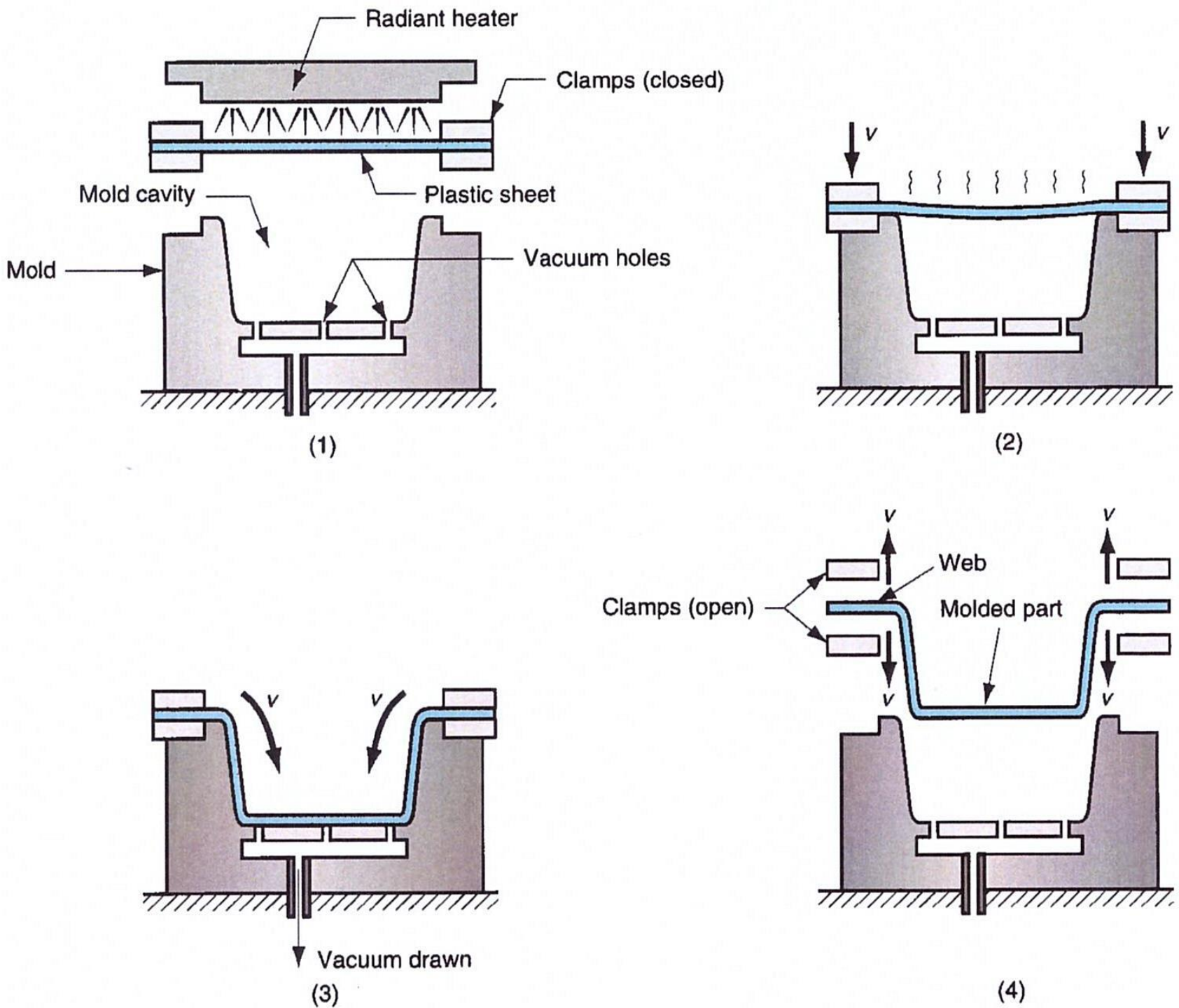

Podciśnieniowe termoformowanie [27]:
(1) płaski arkusz tworzywa sztucznego jest zmiękczany przez ogrzewanie;
(2) zmiękczony arkusz jest umieszczany nad wklęsłe gniazdo formy;
(3) podciśnienie wciąga arkusz do wnęki;
(4) twarde tworzywo sztuczne pozostaje w kontakcie z zimną powierzchnią formy.

Ukształtowana część jest usuwana i odcinana z taśmy.

Radiant heater - promiennik
Clamps (closed) – zaciski (zaknięte
Mold cavity – wnęka formy
Plastic sheet – płyta z tworzywa sztucznego
Mold - forma
Vacuum holes – otwory podciśnieniowe
Clamps open – otwarte zaciski
Web - taśma
Molded part – uformowana część
Vacuum drawn – odciąganie podciśnieniowe

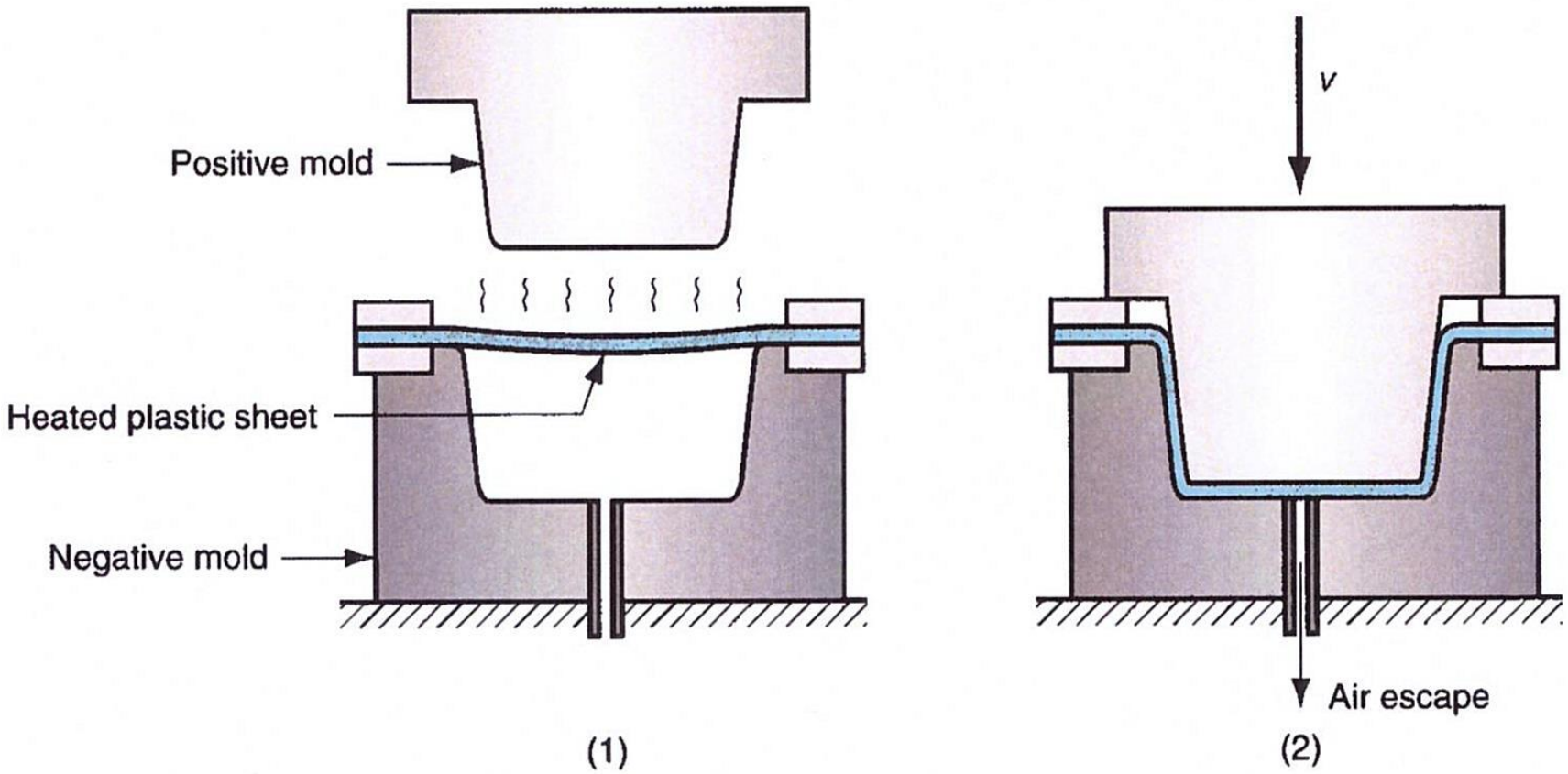

Termoformowanie mechaniczne [27]:

(1) ogrzany arkusz umieszczony nad negatywową formą

(2) (2) forma jest zamknięta w celu ukształtowania części.

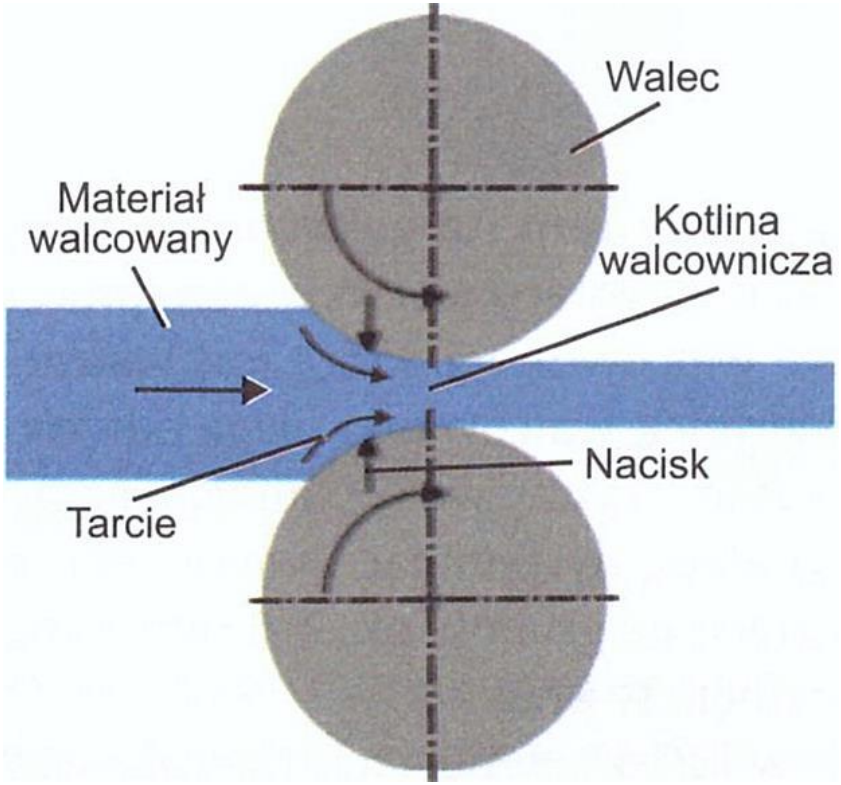

Zasada walcowania wzdłużnego [14]

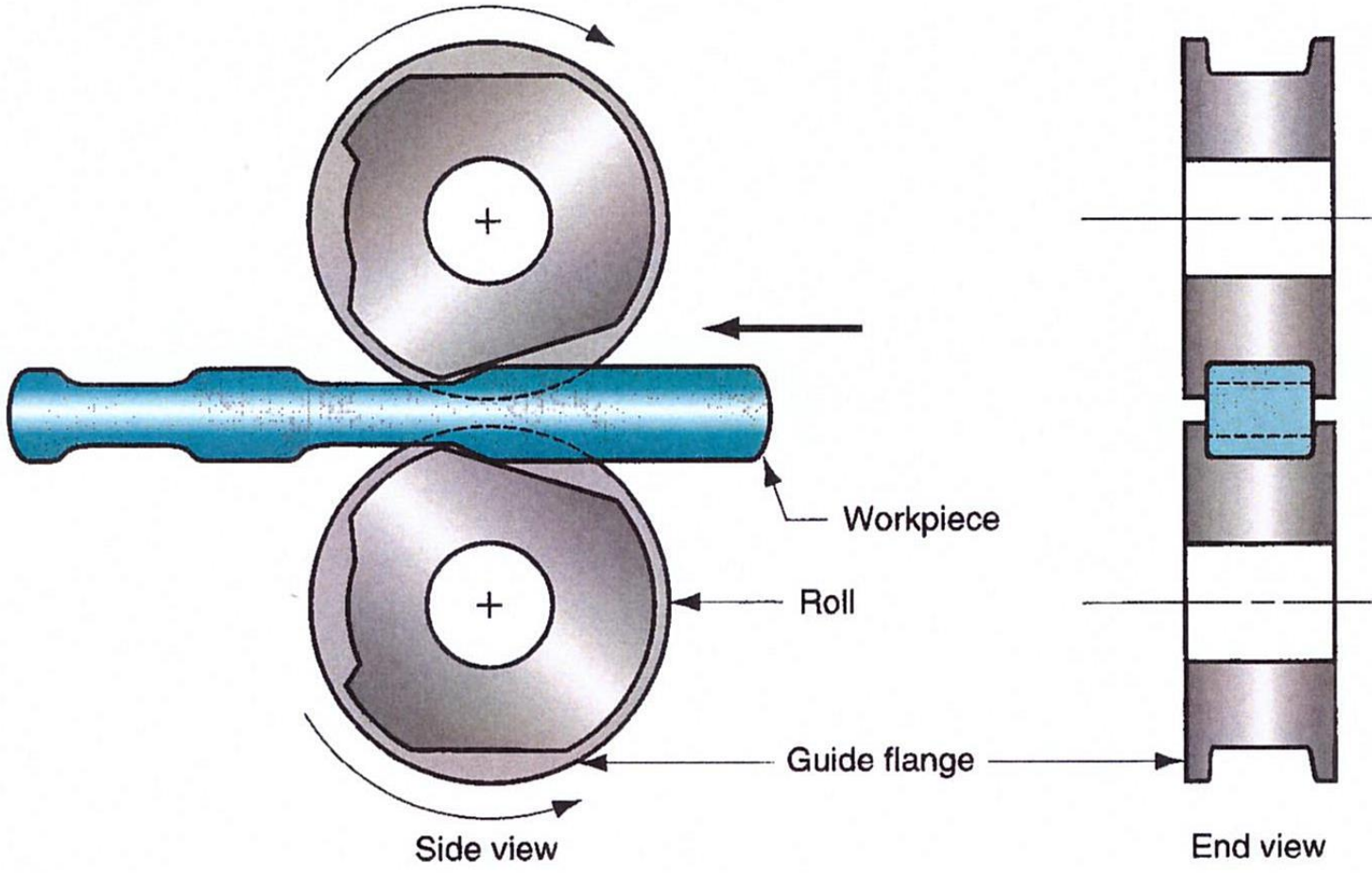

Walcowanie na gorąco [27]
Guide flange – kołnierz (obrzeże) prowadzący

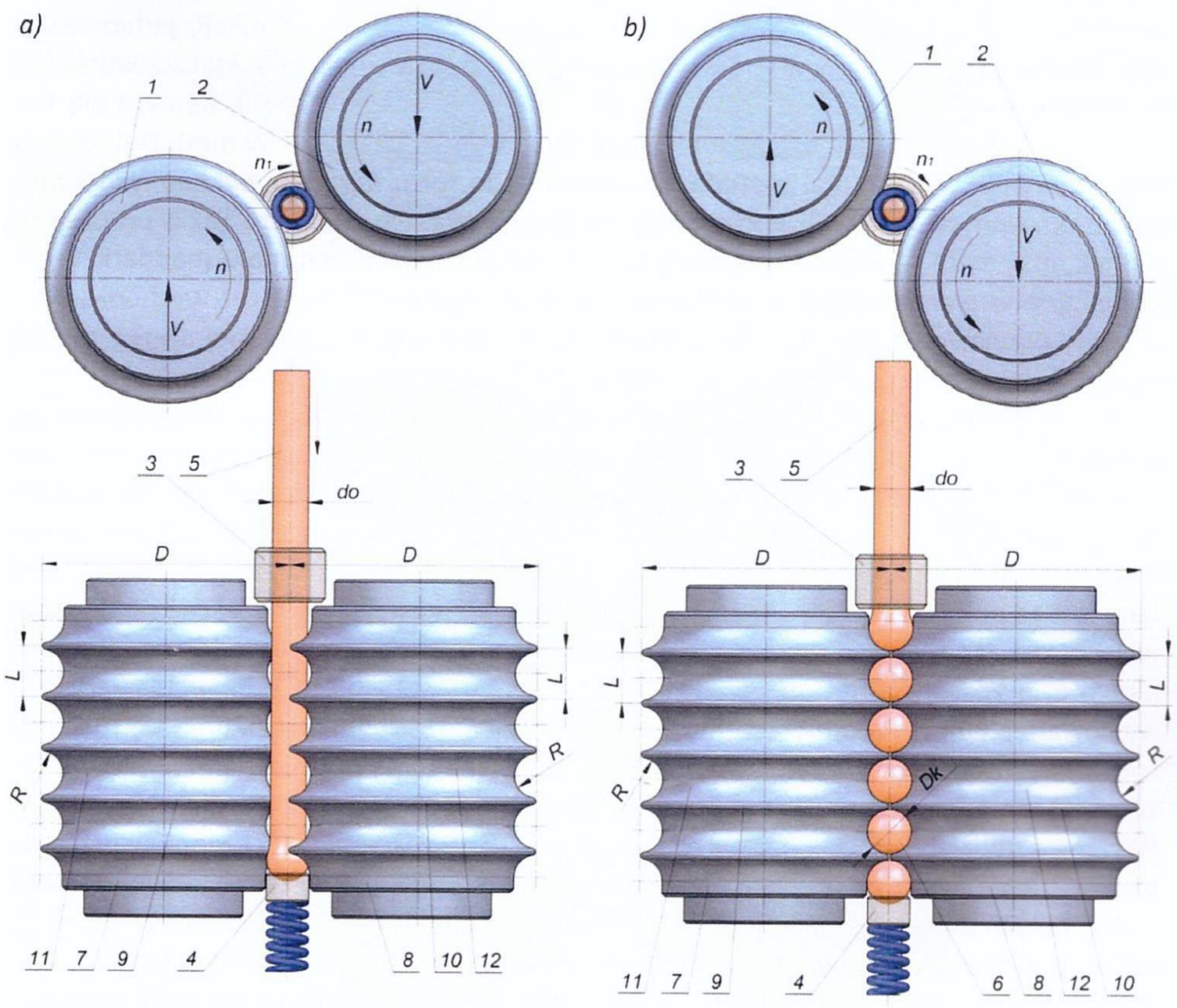

Zasada procesu walcowania poprzecznego kul dwoma walcami z ciągłym podawaniem wsadu [15]:
a) początek procesu, b) koniec procesu

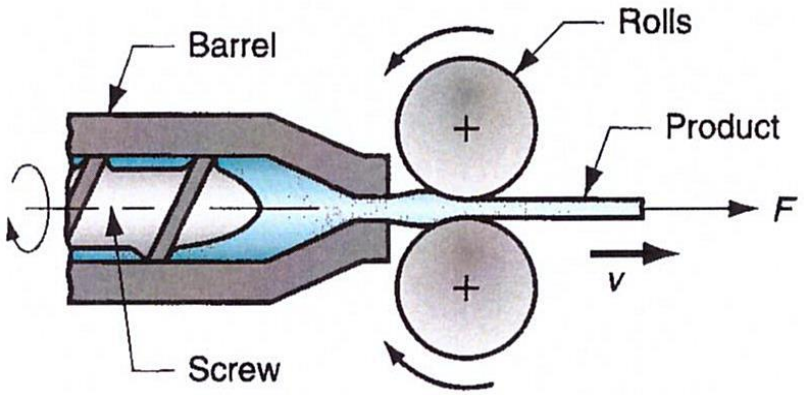

Barrel – pojemnik (beczka)
Screw – podajnik śrubowy

Wytłaczanie gumy w procesie walcowania, a następnie walcowanie [27].

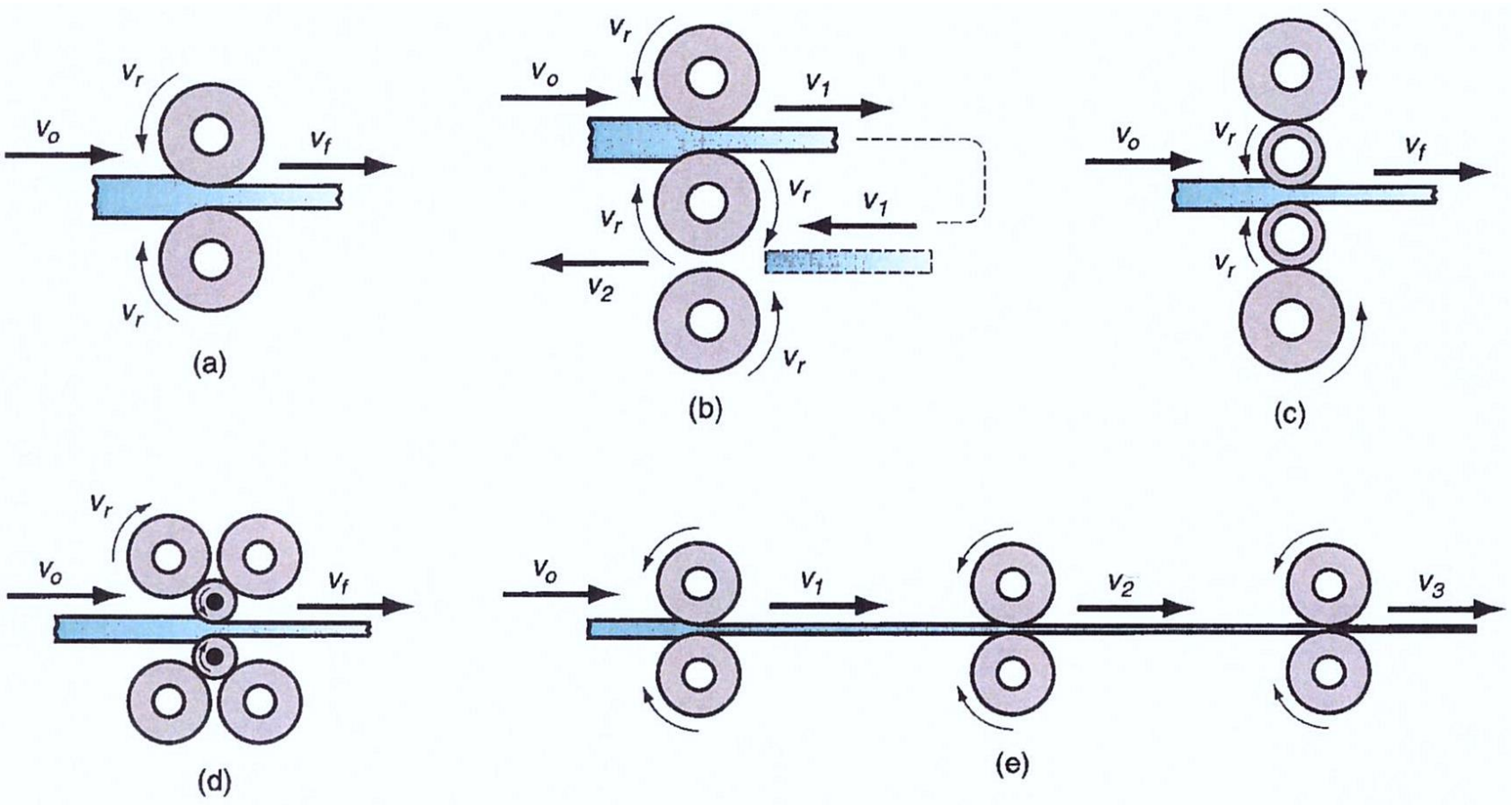

Różne konfiguracje walcarek [27] :
(a) podwójna (b) potrójna (c) poczwórna, (d) walcarka klastrowa, (e) walcarka tandemowa.

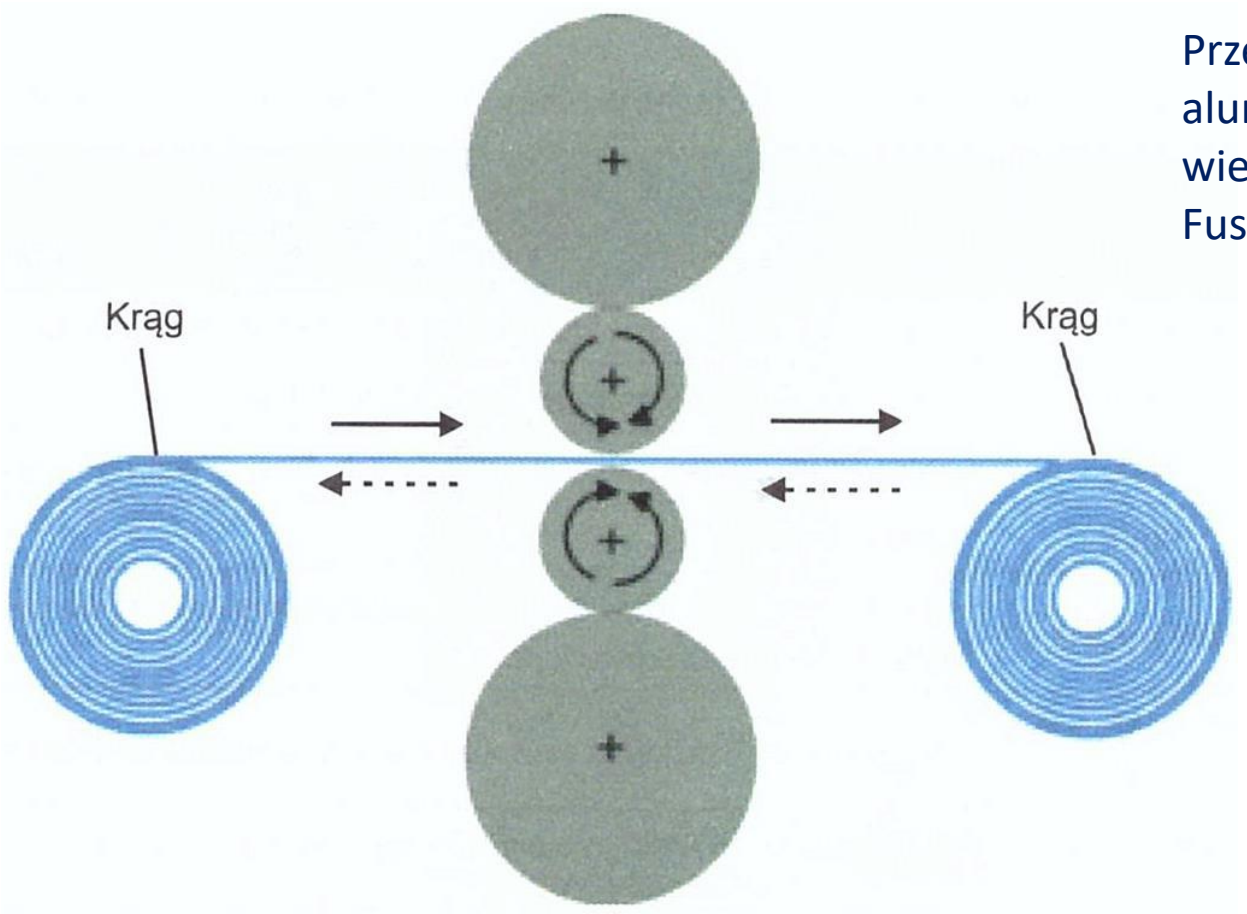

Przebieg procesu wytwarzania aluminiowych blach wielowarstwowych technologią Fusion [14]

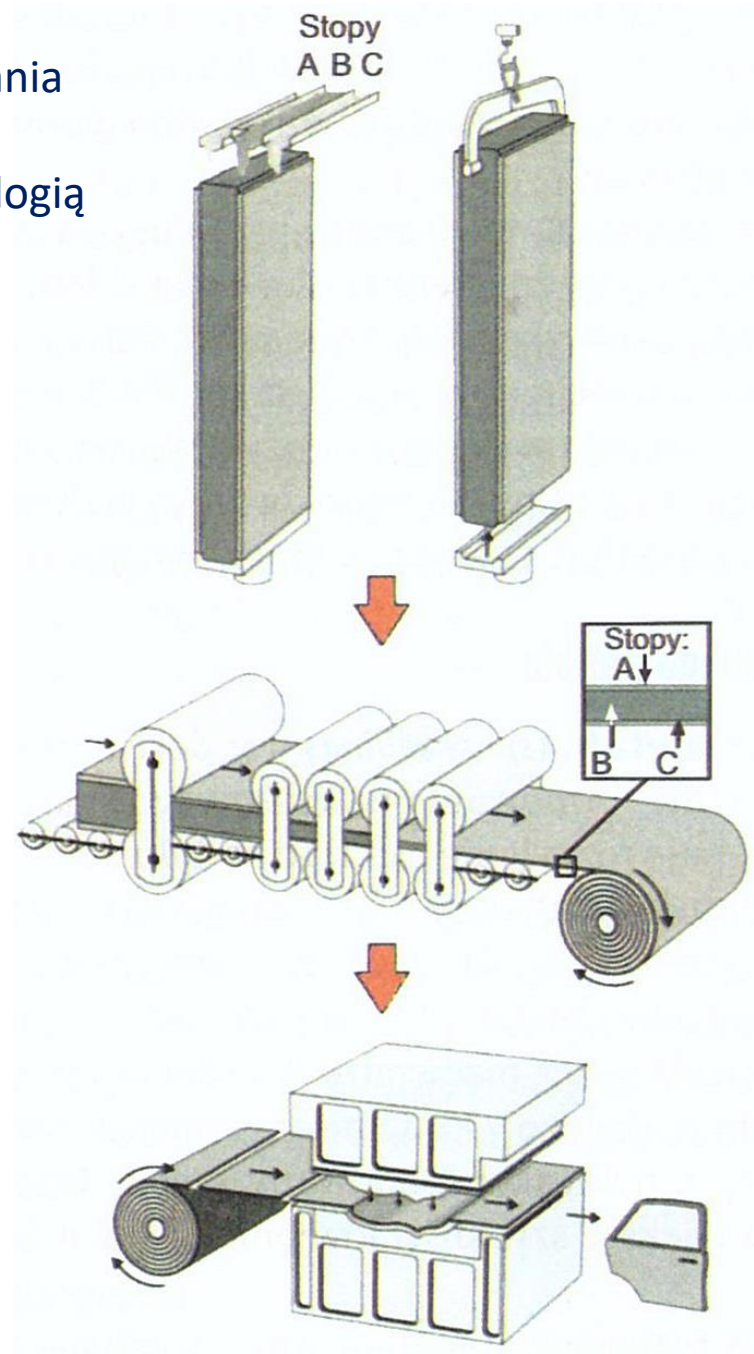

Pracująca nawrotnie lub ciągle walcarka kwatro podczas walcowania na zimno blachy lub folii aluminiowej [14]

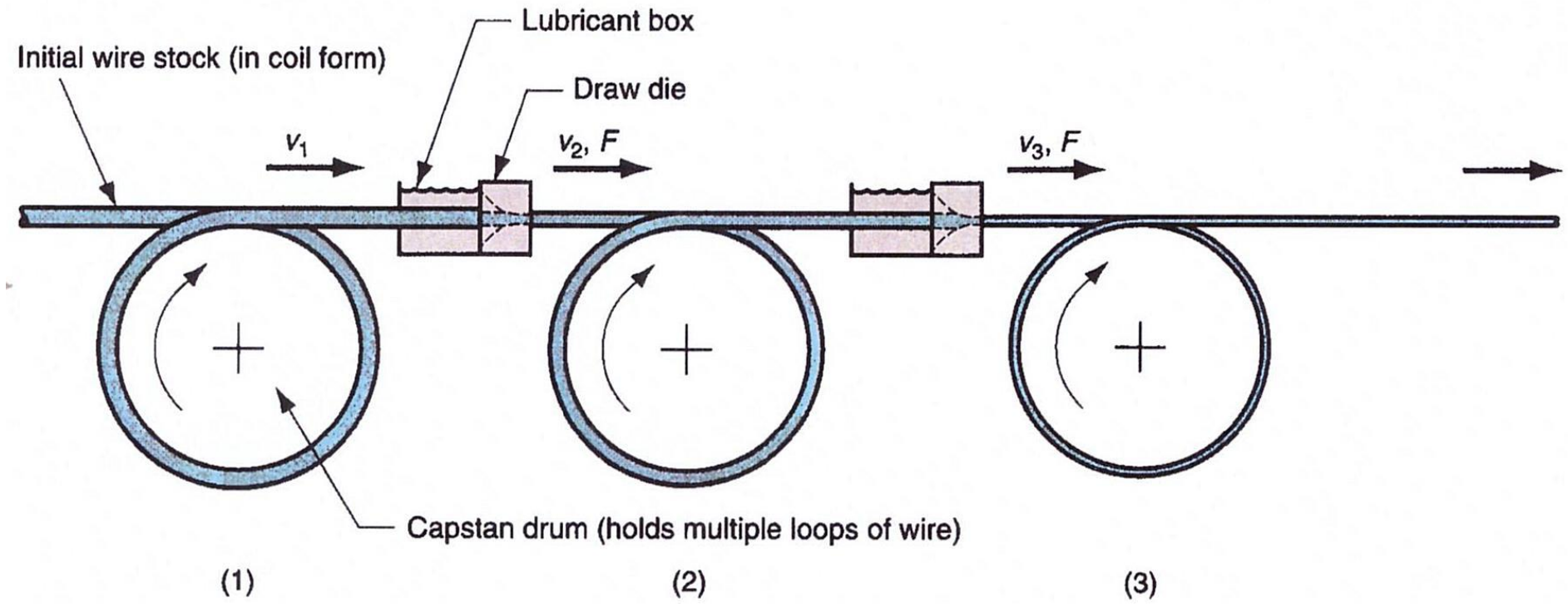

Ciągnięcie ciągłe drutu [27].

Initial wire stock (in coil form) - zapas drutu (w postaci zwoju)
Capstan drum (holds multiple loops of wire) – bęben Capstana (mieści wiele zwoi drutu)

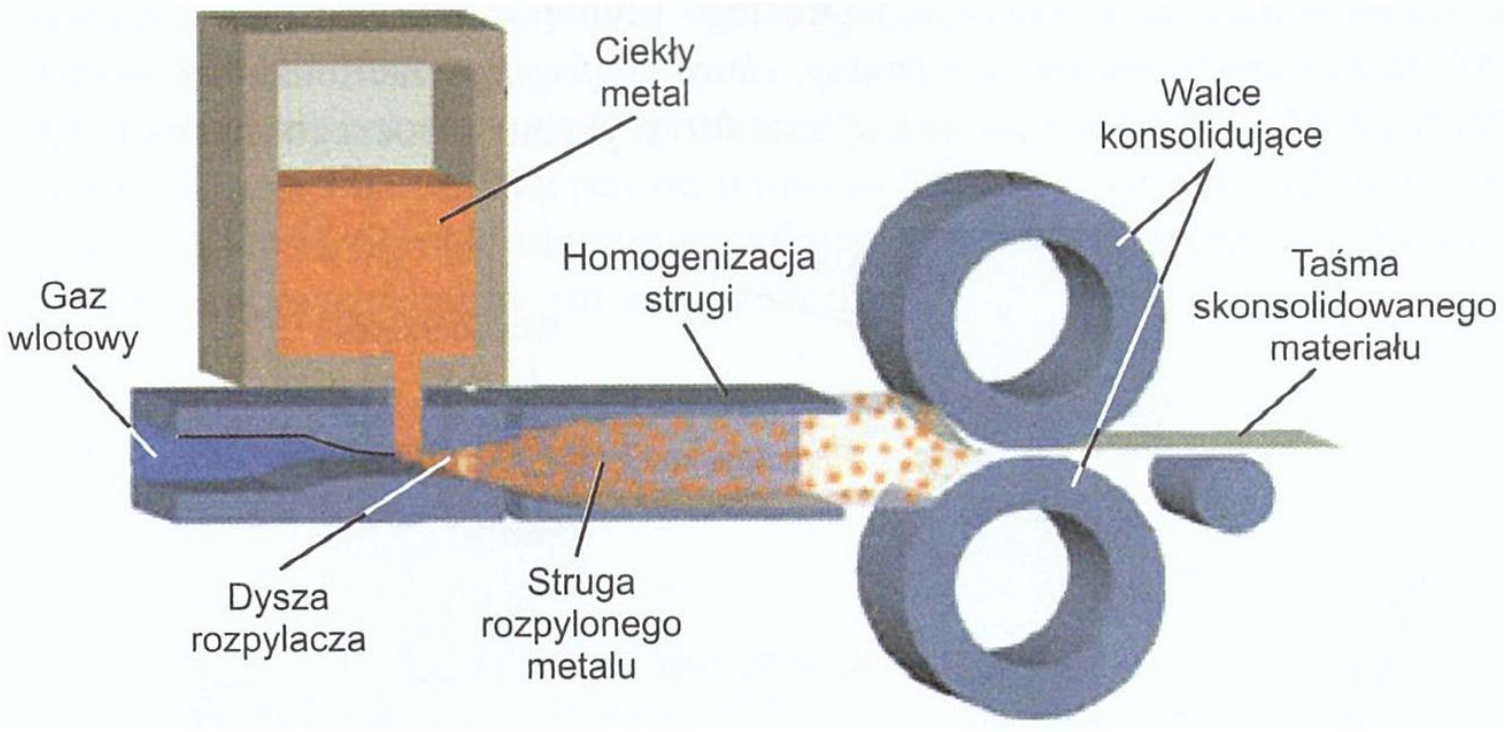

Zasada walcowania rozpylanego metalu [14]

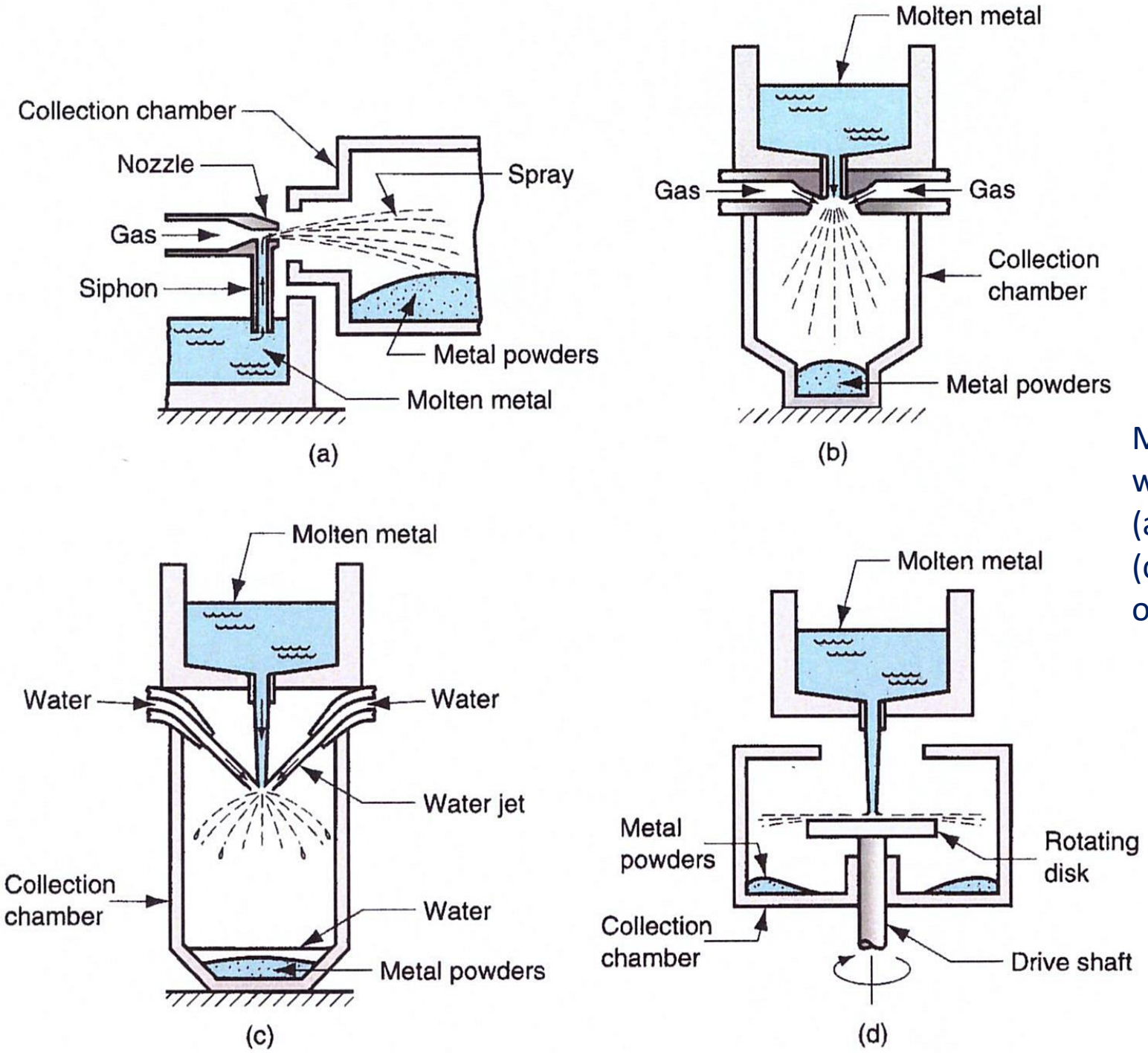

Metody rozpylania (atomizacji) do wytwarzania proszków metalicznych [27]:
(a) i (b) metody rozpylania gazowego;
(c) rozpylanie wodne; (d) rozpylanie odśrodkowe metodą wirującego dysku

Collection chamber – komora zbiorcza (pojemnik)
Nozzle - dysza
Molten metal – stopiony metal
Drive shalt – wał napędowy

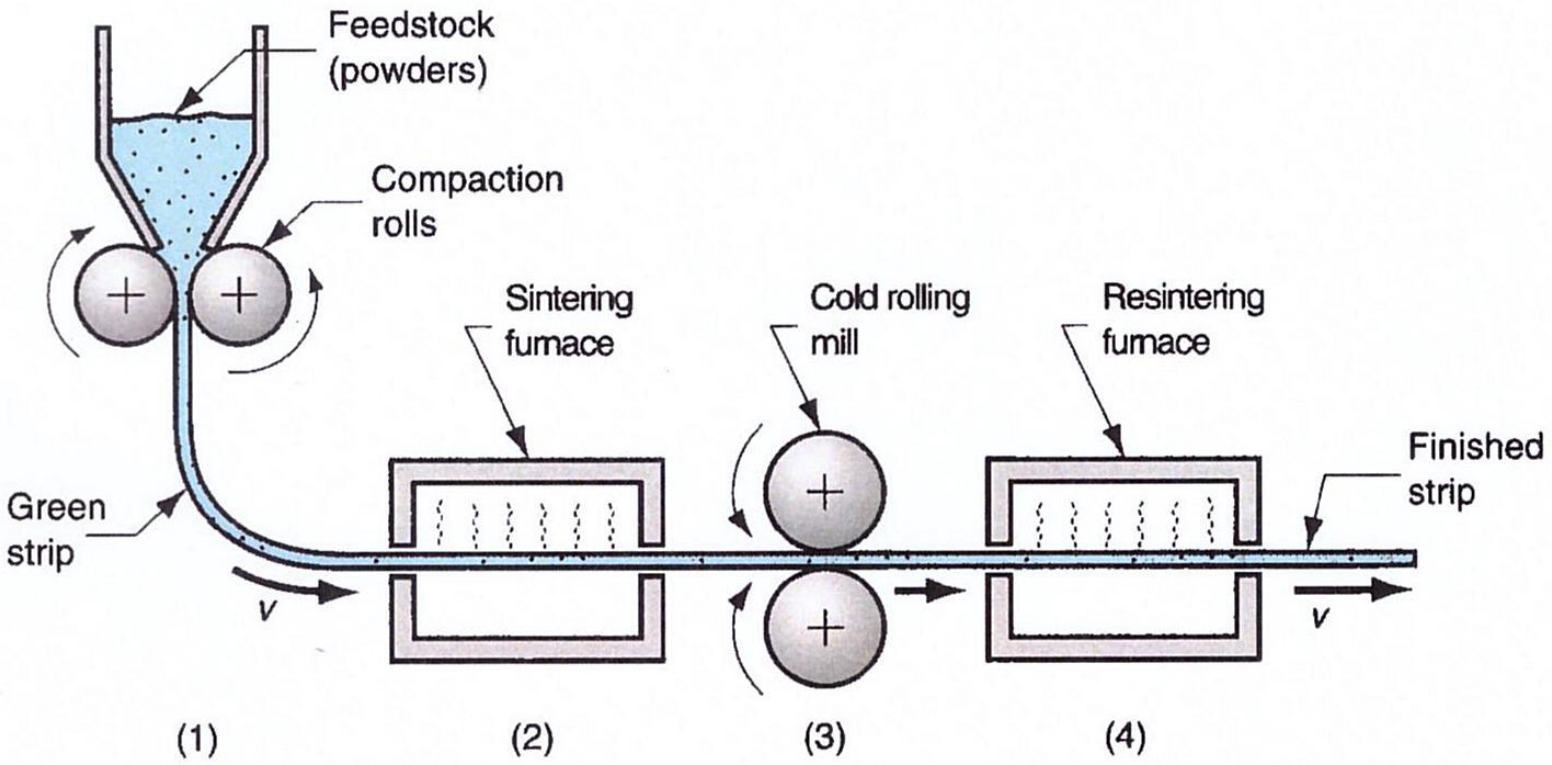

Walcowanie proszku [27]: (1) proszki są podawane przez rolki zagęszczające w celu utworzenia zwartej taśmy; (2) spiekanie; (3) walcowanie na zimno; (4) ponowne spiekanie.

Feedstock (powders) – materiały wsadowe
Green strip – zwarta taśma
Sintering furnace – spiekanie w piecu
Cold rolling mill – walcarka zimna
Resintering furnace – ponowne spiekanie
Finished strip – gotowa taśma

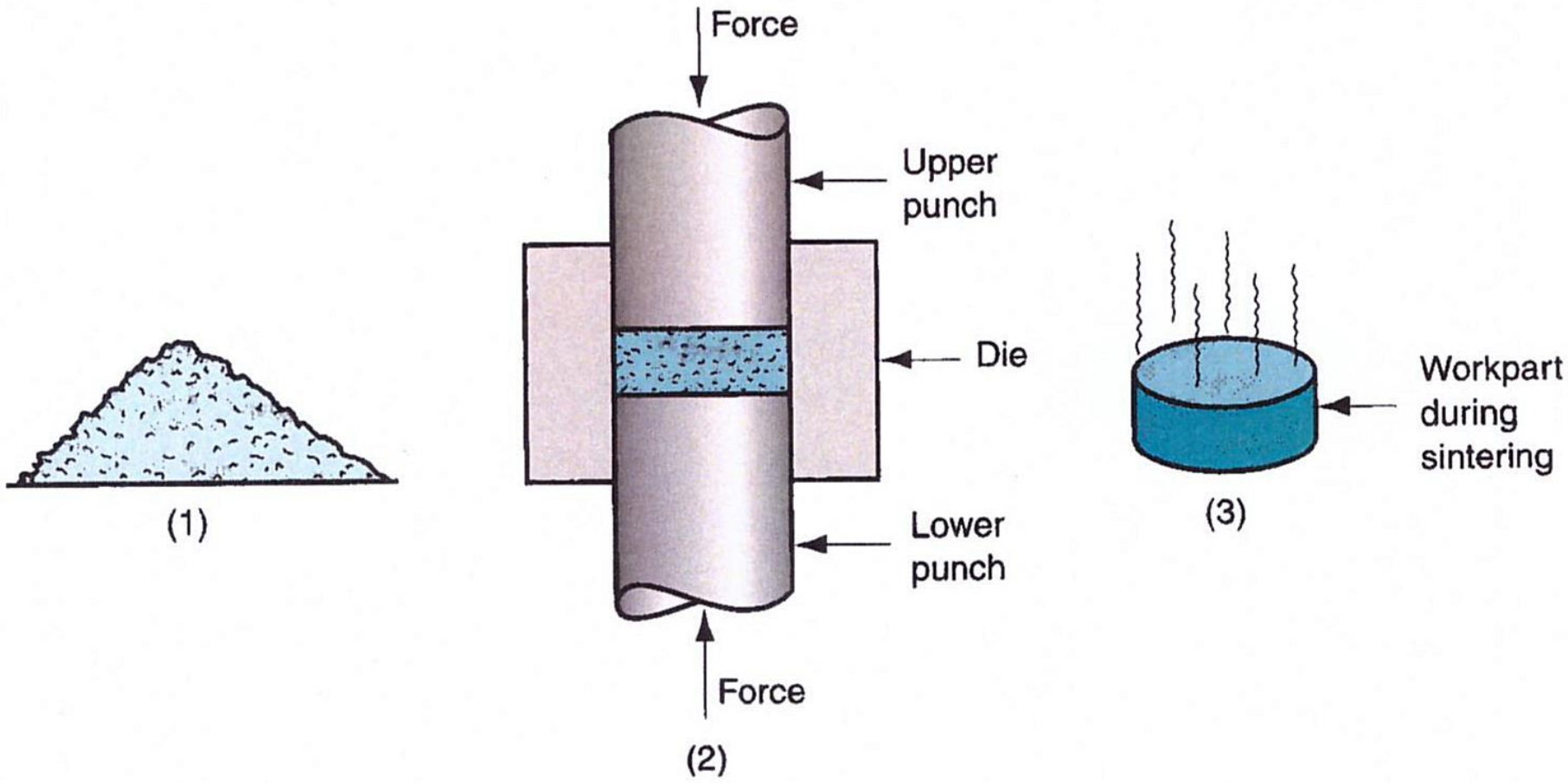

Przetwarzanie materiałów sproszkowanych [27]: (1) materiał wyjściowy (2) prasowanie (3) spiekanie.

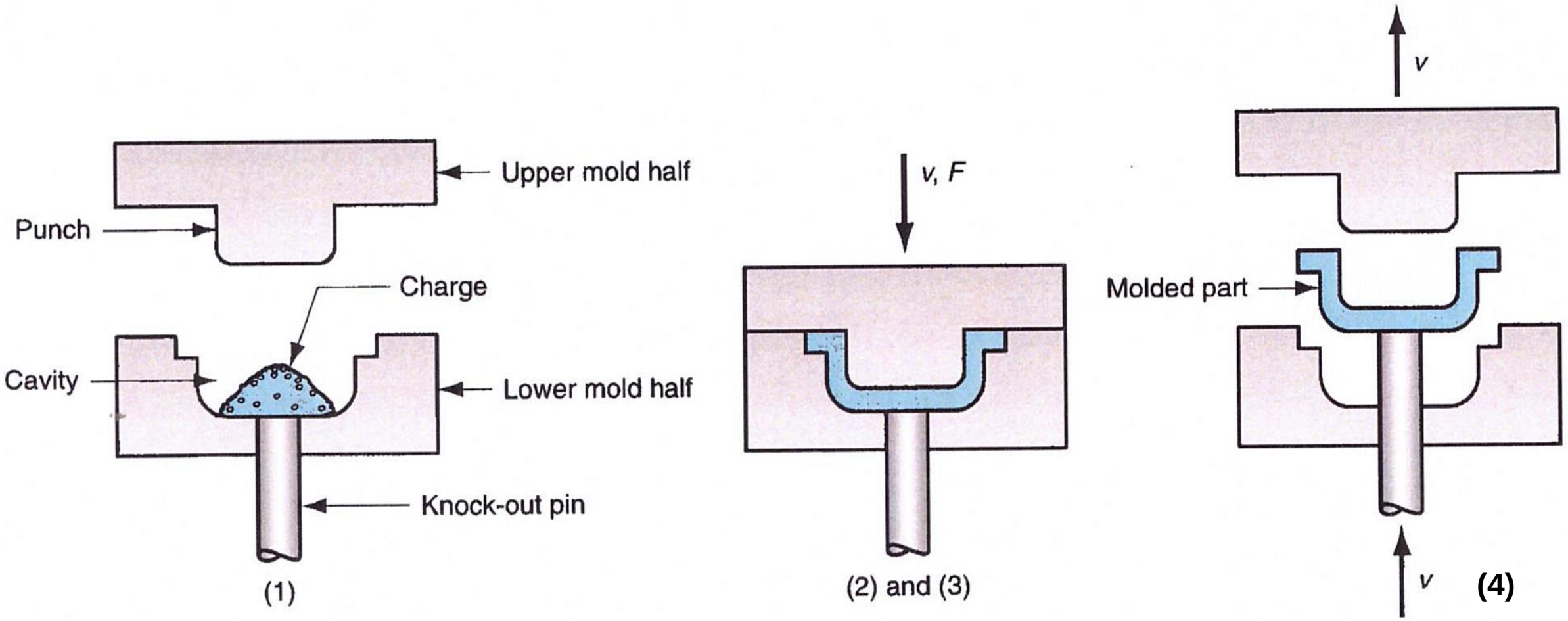

Formowanie termoutwardzalnych tworzyw sztucznych [27]: (1) wsad; (2) i (3) wsad jest ściskany i utwardzany; (4) część jest wyrzucana i usuwana

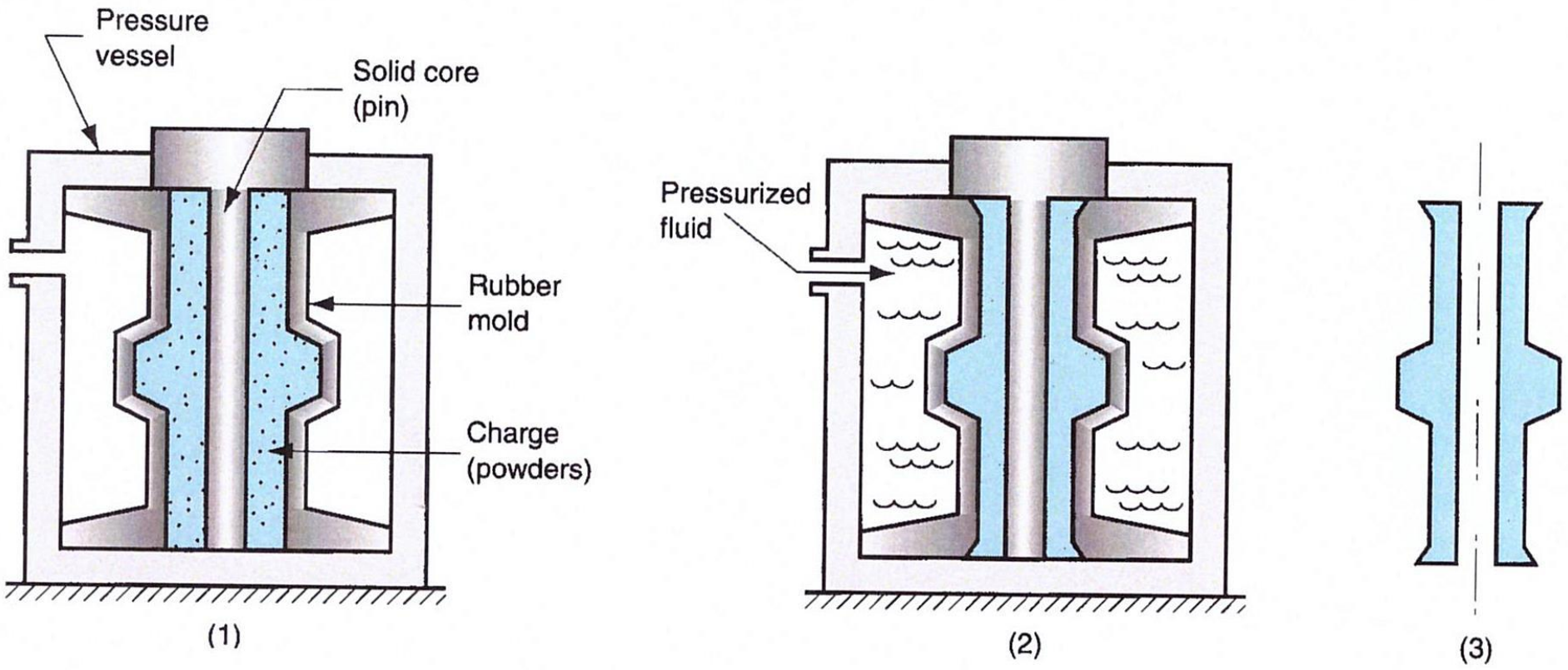

Prasowanie izostatyczne na zimno [27]: (1) proszki są umieszczane w elastycznej formie; (2) do formy przykładane jest ciśnienie hydrostatyczne w celu zagęszczenia proszków; (3) ciśnienie jest zmniejszane i część jest usuwana.

Pressure vessel – zbiornik ciśnieniowy
Solid core - rdzeń
Rubber mold – forma gumowa
Charge (powders) – wypełnienie (proszek)
Pressurized fluid – ciecz pod ciśnieniem

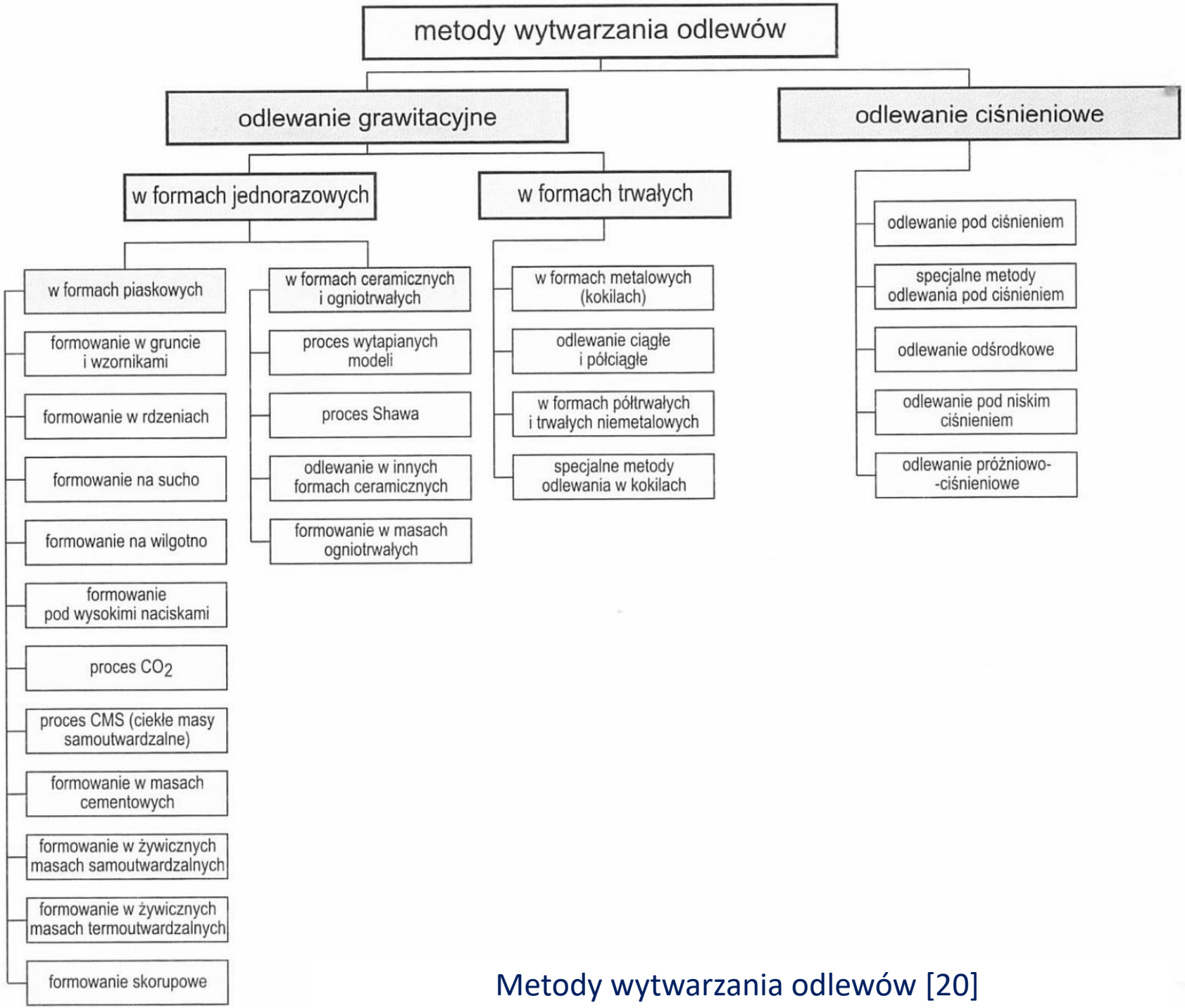

Metody wytwarzania odlewów [20]

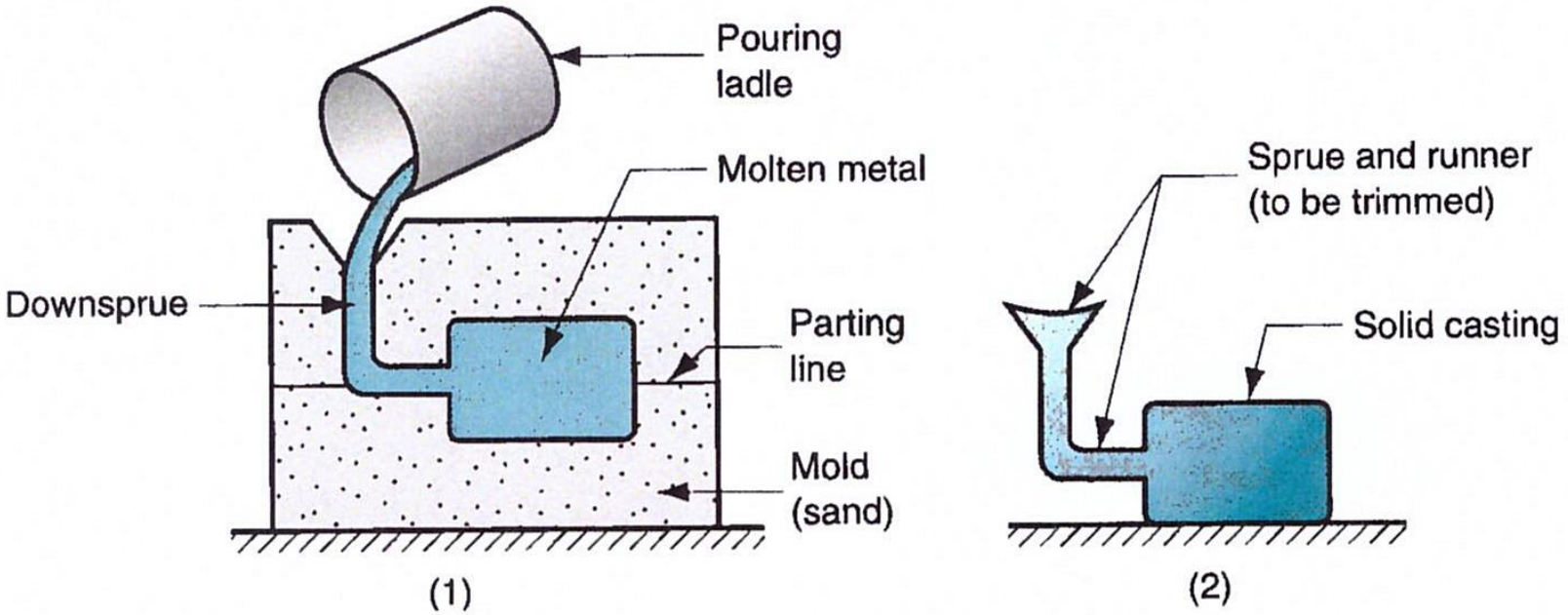

Procesy odlewania i formowania rozpoczynają się od podgrzania materiału obrabianego do stanu płynnego lub półpłynnego. Proces składa się z [27]: (1) wlaniu płynu do wnęki formy i (2) umożliwieniu zestalenia płynu, po czym część stała jest usuwana z formy.

Downsprue – wlew dolny
Pouring ladle - do nalewania
Molten metal – stopiony metal
Parting line – linia podziału
Mold (snad) – forma piaskowa
Sprue and runner – wlew i prowadnica (do odcięcia)
Solid casting - odlew

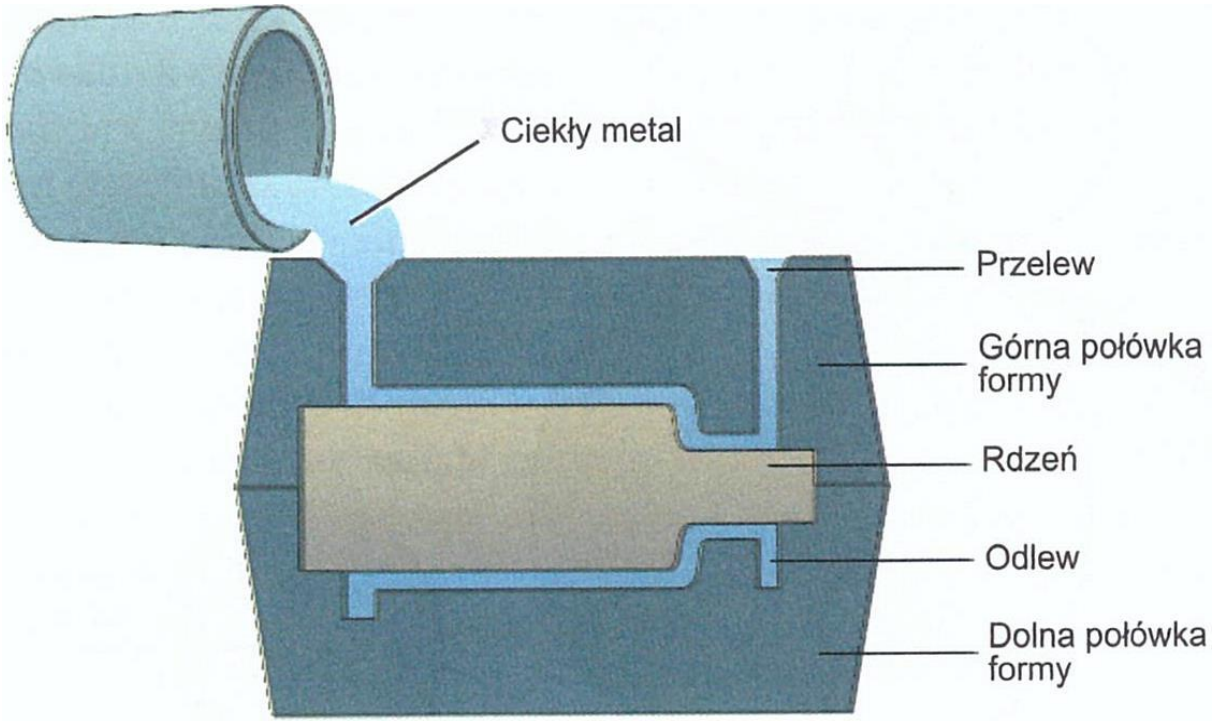

Zasada odlewania do form piaskowych [14]

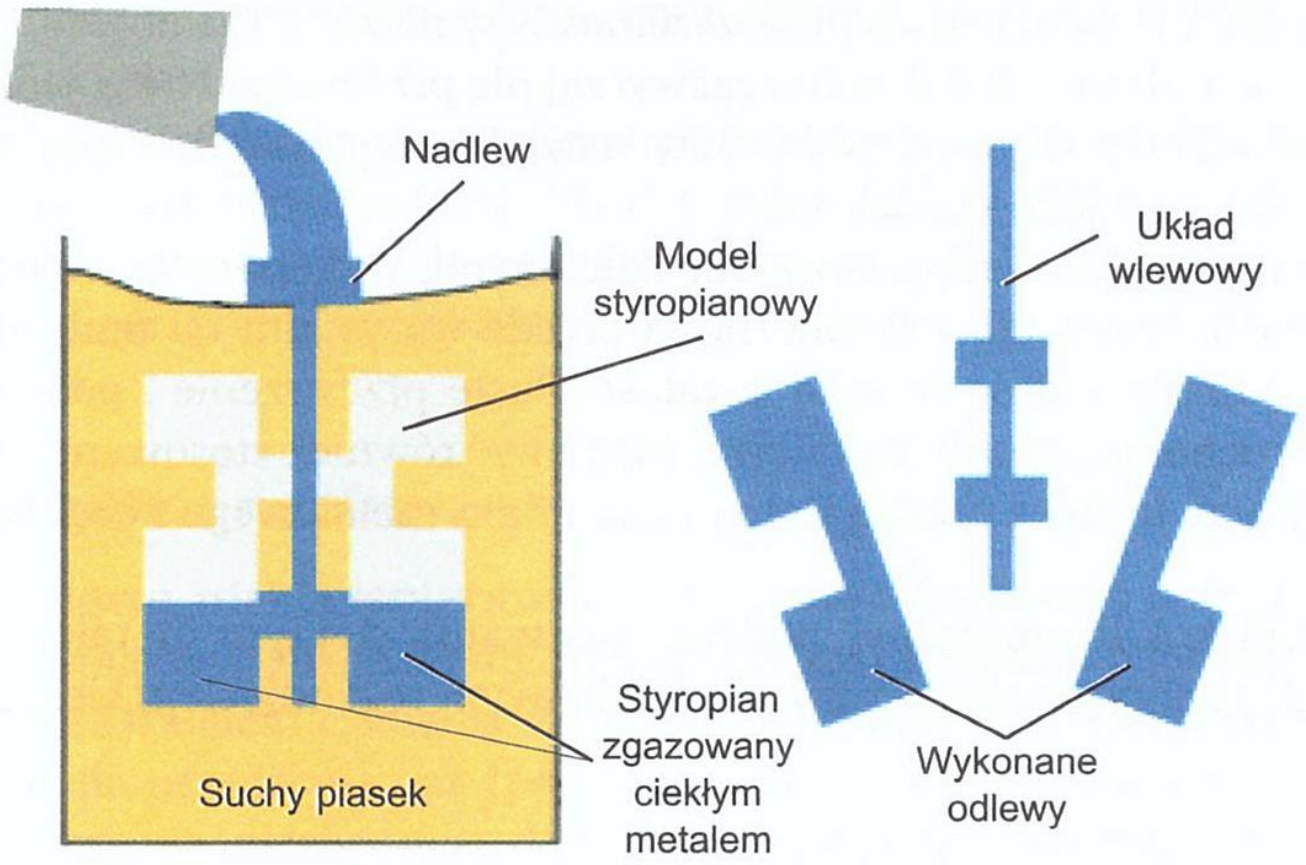

Zasada odlewania metodą zgazowanych modeli [14]

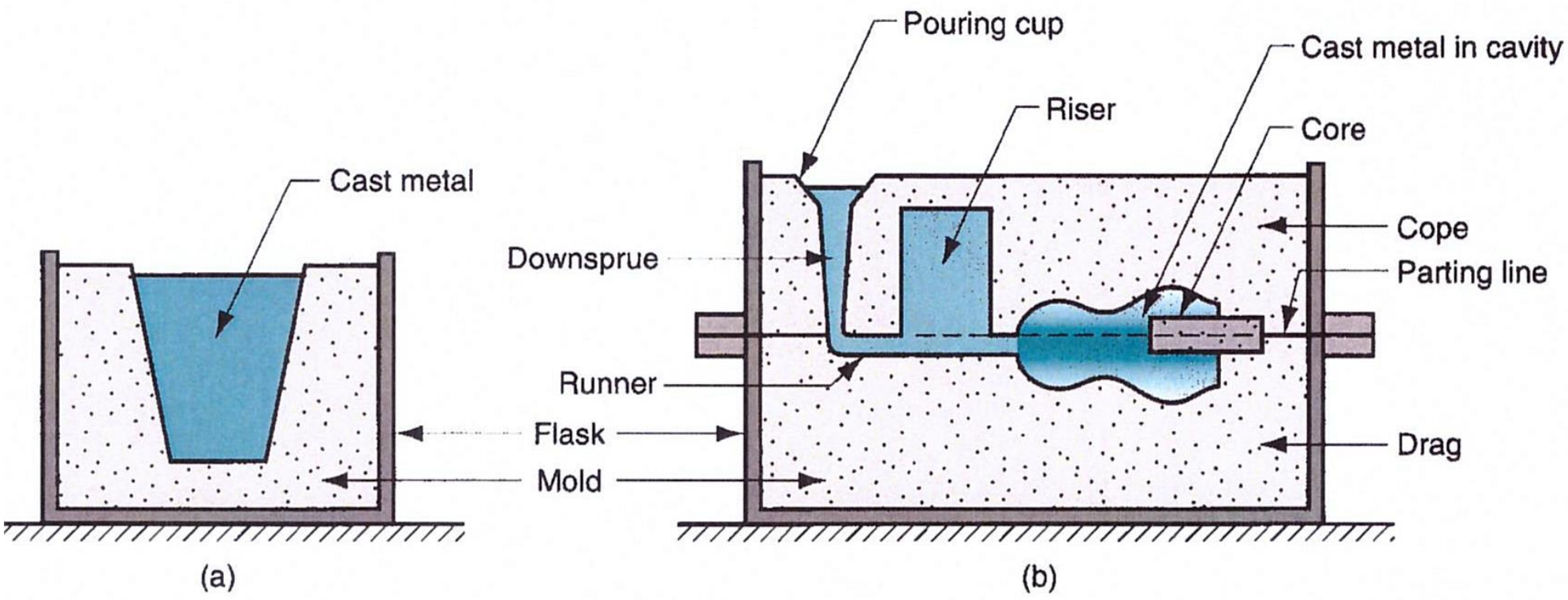

Dwie formy [27]: (a) forma otwarta - pojemnik w kształcie pożądanej części; (b) forma zamknięta, w której geometria formy jest bardziej złożona i wymaga systemu wlewowego (przejścia) prowadzącego do wnęki

Cast metal - stopiony metal
Pouring cap – otwór wlewowy
Downsprue – wlew główny
Runner - wlew
Flask – skrzynka formierska
Mold - forma

Riser - nadlew
Cast metal in cavity – odlany metal we wnęce
Core - rdzeń
Parting line – linia podziału
Drag – dolna skrzynka formierska

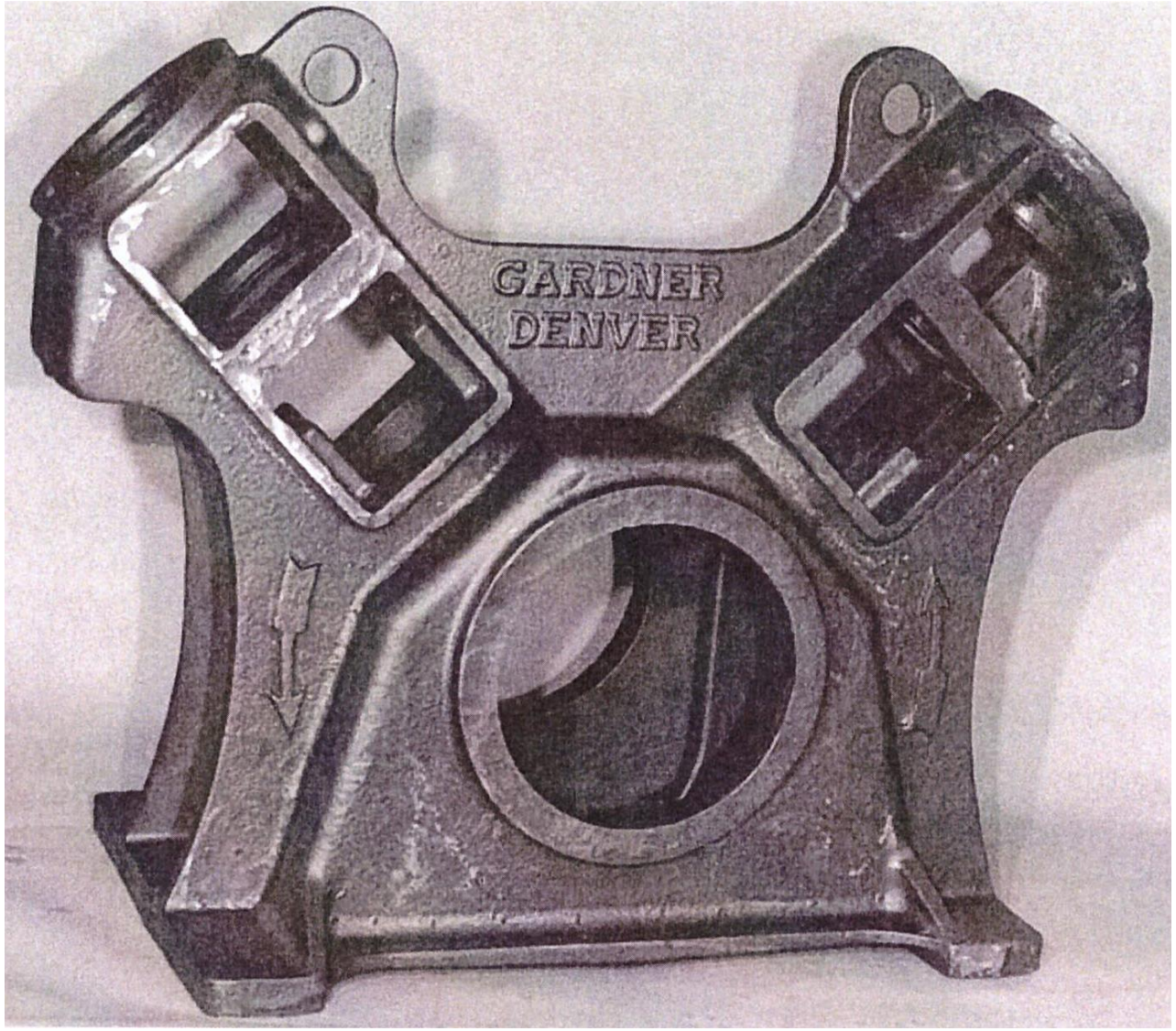

Odlew piaskowy o wadze ponad 680 kg do sprężarki powietrza [27]

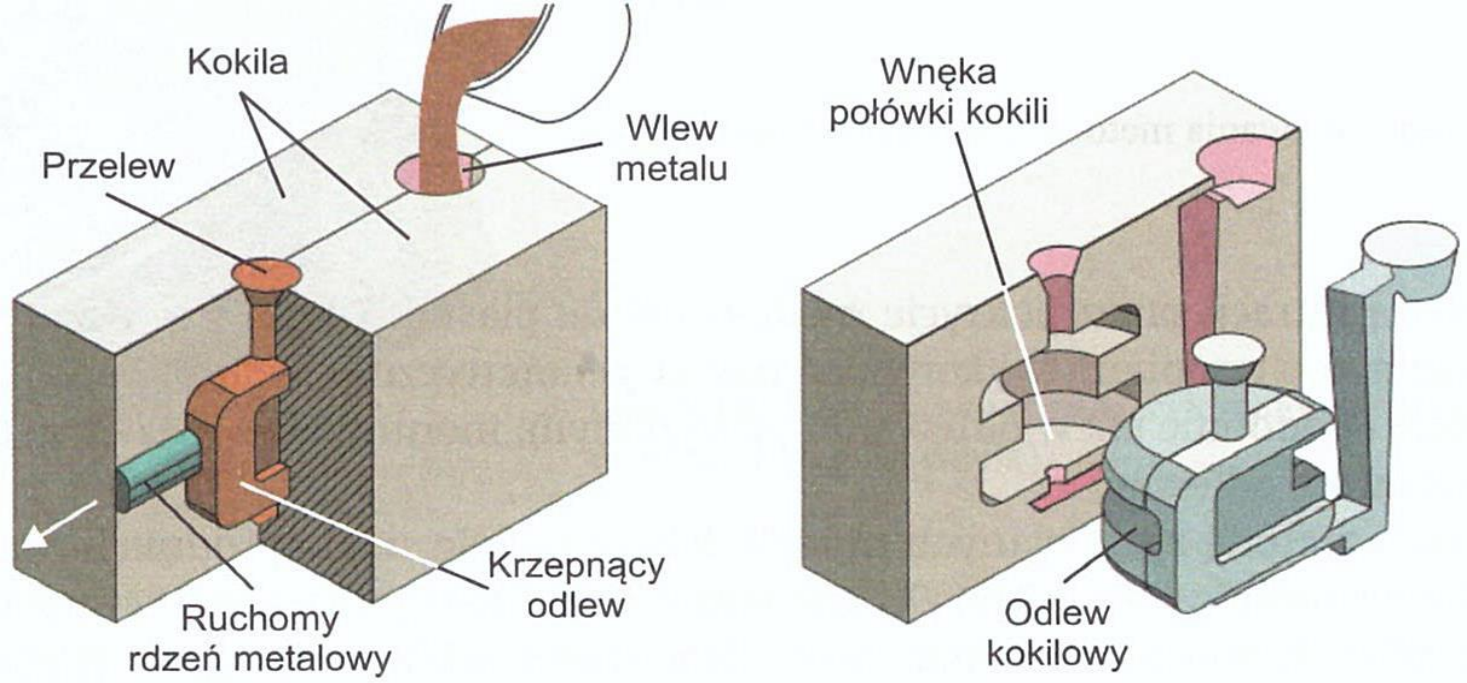

Zasada odlewania kokilowego [14]

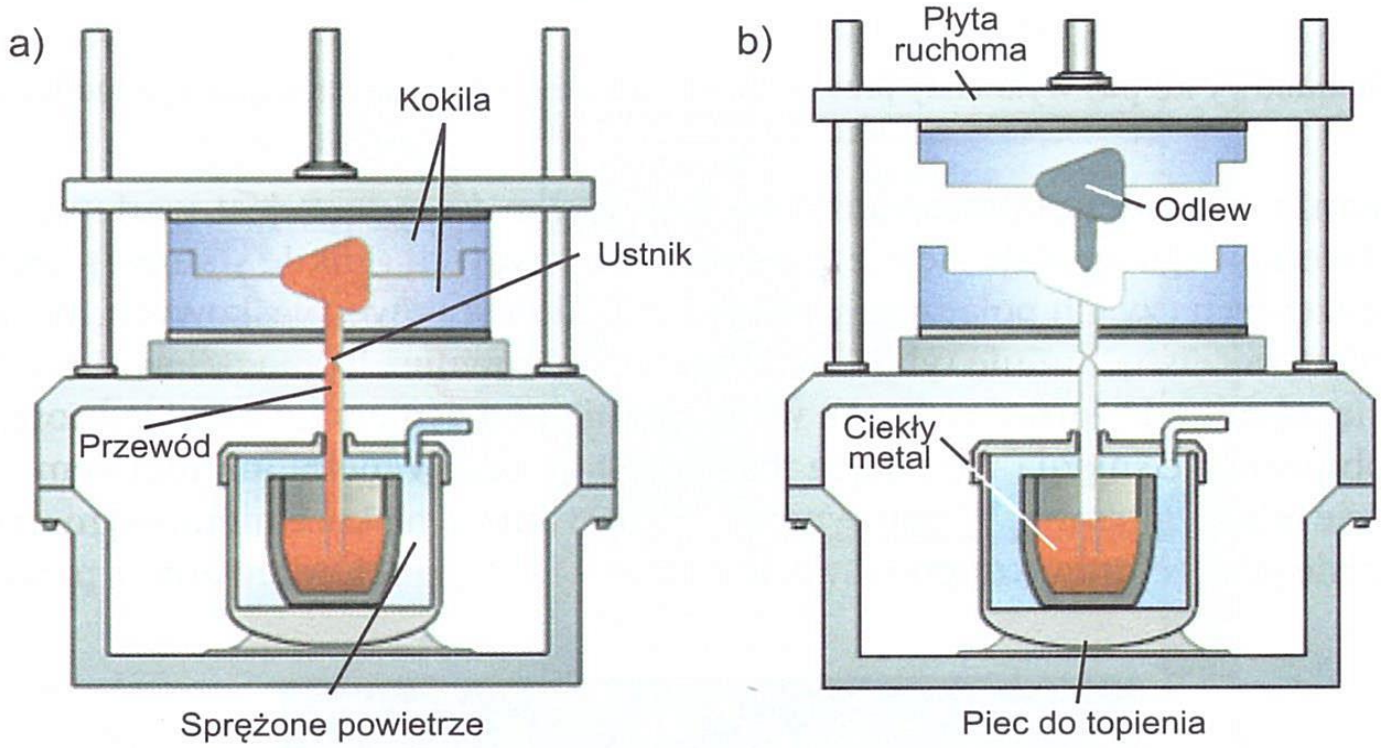

Zasada odlewania kokilowego niskociśnieniowego [14]:
a) faza odlewania, b) faza wyjmowania odlewu

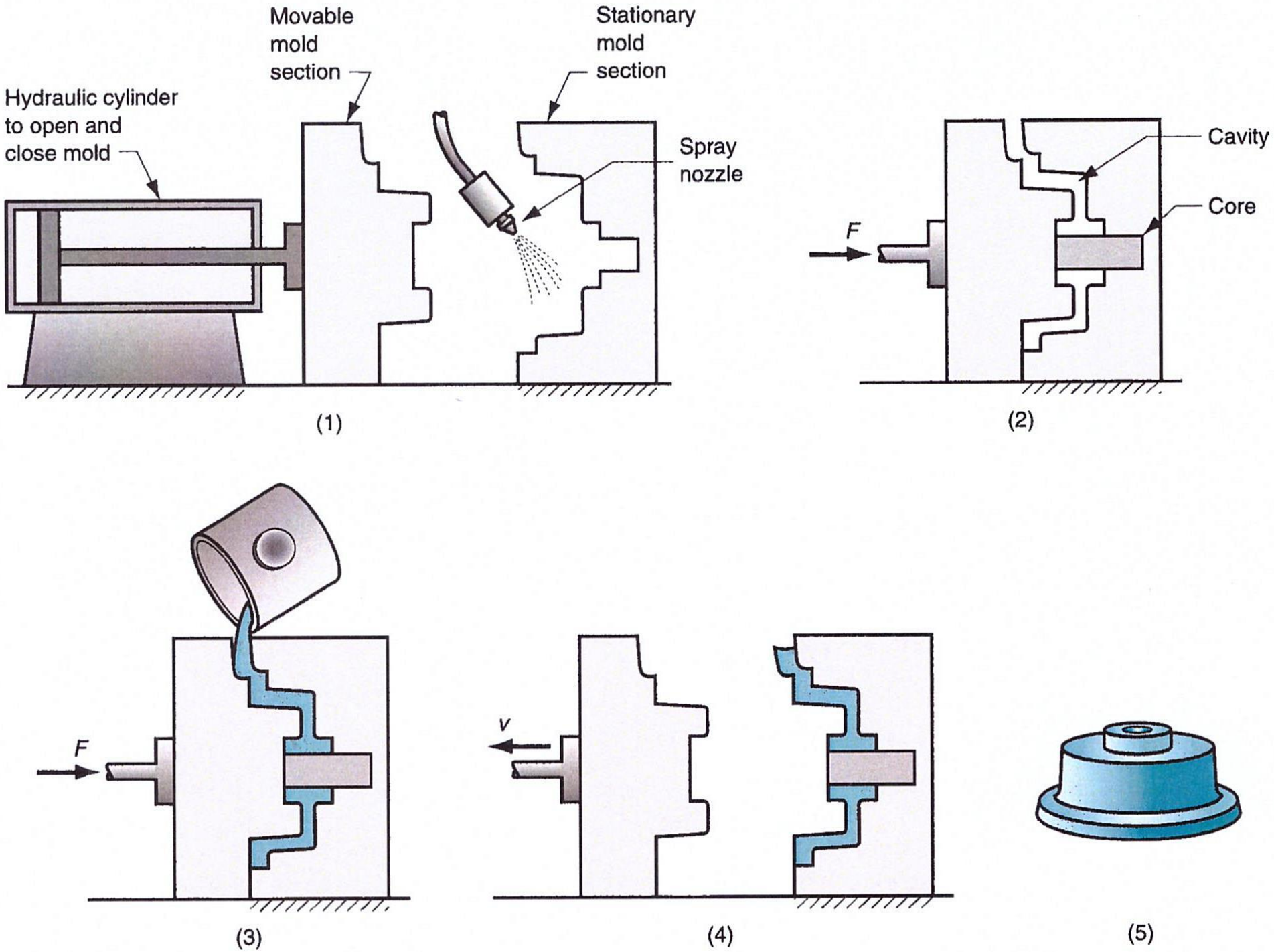

Etapy odlewania w formach stałych [27]: (1) forma jest wstępnie nagrzewana i powlekana; (2) wkłada się rdzenie (jeśli są używane), (3) wlewanie stopionego metalu do formy i (4) otwarcie formy. Gotowy element (5).

Hydraulic cylinder to open and close mold - siłownik hydrauliczny do otwierania i zamykania formy
Movable mold section - ruchoma część formy
Stationary mold section - stacjonarna część formy
Spray nozzle - dysza natryskowa
Cavity - wnęka
Core - rdzeń

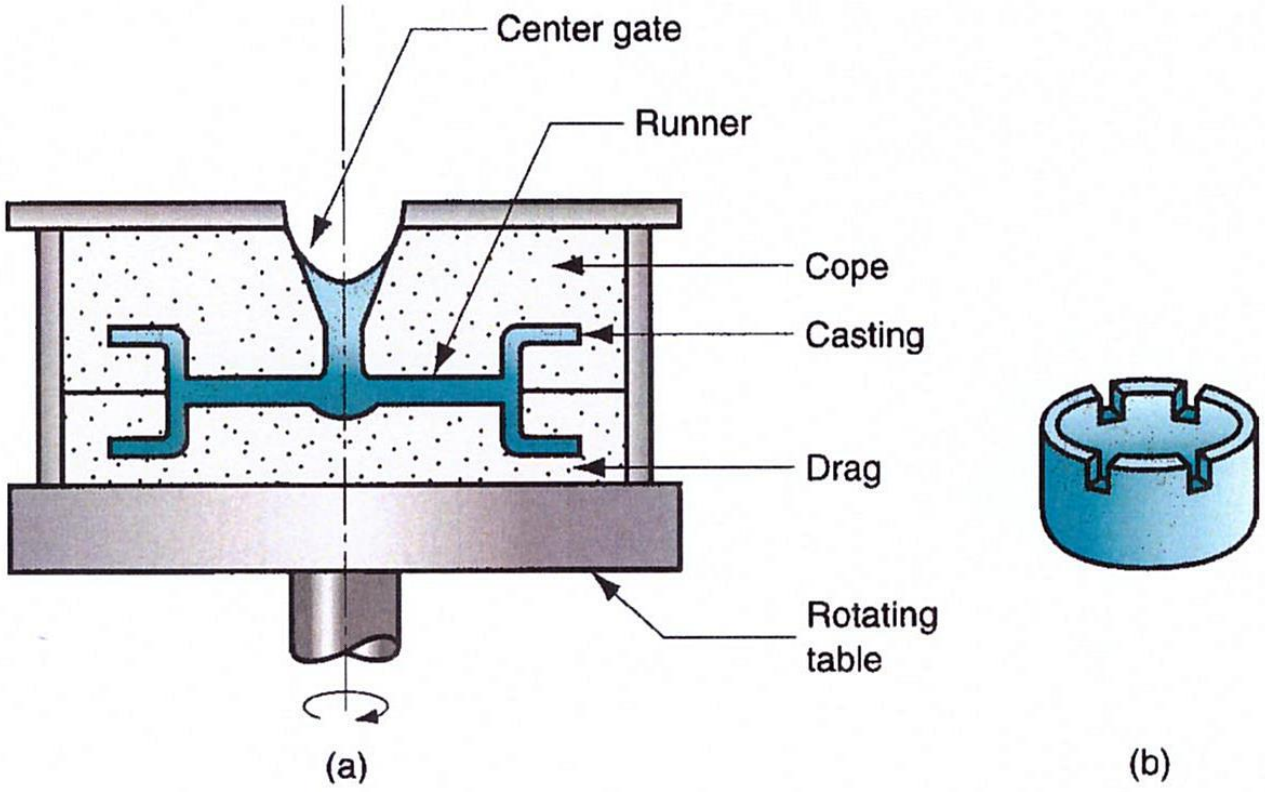

Center gate – wejście (otwór) centralne
Runner - wlew
Cope – skrzynka formierska
Casting - odlewanie
Drag – skrzynka formierska dolna
Rotating table – stół obrotowy

Odlewanie odśrodkowe [27] (a) - siła odśrodkowa powoduje przepływ metalu do wnęk formy z dala od osi obrotu; (b) odlew